

Lapin liiton talousarvio ja toimintasuunnitelma 2023 sekä taloussuunnitelma 2024–2025

Tiivistelmä

Olemme valinneet Lapin liiton strategiassa toiminnan painopisteiksi 2023–2024 kansainvälisen yhteistyön, osaajat ja asukkaat, kestävän tulevaisuuden ja digitaalisen siirtymän sekä sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistämisen. Visiossamme Lapin liitto on vaikuttava kehittämisen kumppani.

Vauhditamme vastuullisesti koko Lapin menestystä.

LAPIN LIITTO

Maakuntavaltuusto 12.12.2022

Sisällysluettelo

Maakuntajohtajan katsaus	2
Lappi-sopimus 2022–2025	4
Lapin liiton strategia.....	5
Lapin liiton kansainvälisen toiminnan strategia	6
Lappilaista aluekehitystä pitkällä aikajänteellä	7
Strategiset painopisteet	8
Tiivistelmä Lapin liiton tavoitteista vuodelle 2023.....	9
Toiminta ja tavoitteet 2023 vastualueittain	14
Vaikuttaminen	14
Kehittäminen ja rahoitus	20
Aluesuunnittelu.....	26
Hallinto ja talous	31
Toiminta ja tavoitteet 2023 läpileikkaavissa toiminnoissa	33
Viestintä	33
Kansainvälinen toiminta.....	35
Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025	38
Yleisperustelut.....	38
Talousarvion rakenne ja sitovuus	38
Tilikauden tunnusluvut.....	39
Henkilöstö	42
Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	43
Jäsenkuntien maksusuudet 2023.....	45

Maakuntajohtajan katsaus

Näkymä tulevaan toimintavuoteen 2023 on monella tapaa sumuinen. Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset, euroalueen taantumun kesto sekä inflaatiokehitys ovat vielä monelta osin avoimia, emmekä tiedä tilanteen kehittymistä. Ensi vuonna pidettävät eduskuntavaalit ja uusi hallitusohjelma ja -ohjelma voivat vaikuttaa vielä monella eri tavalla.

Sodan vaikutuksesta johtuen on kohtuullisen varmaa, että vihreän siirtymän vauhdittuminen jatkuu vahvasti. Tällä on erityisesti pohjoiseen paljon heijastevaikutuksia uusiutuvan energiantuotannon ja kriittisten mineraalien saatavuuden näkökulmasta.

Hyvin ennakoitavaa on, että alueidenkäytön ja yhteensovittamisen paineet tulevat ensi vuonna olemaan erittäin suuret kaivos- ja tuulivoimahankkeiden sekä niiden edellyttämän infrastruktuurin suunnittelun myötä. Tilanne voi edellyttää ensi vuonna jopa nykyisten alueidenkäytön resurssien lisäämistä.

Inflaatiokehityksen pysäyttäminen vaikuttaa haastavalta ja taantumaa ennustetaan jo loppuvuodelle 2022. Positiivisetkin arviot ensi vuodesta ovat euroalueella minimaalisen kasvun luokkaa. Lapin elinkeinoelämällä on tässä erityisesti vihreän siirtymän luomien mahdollisuuksien johdosta menestystekijöitä, mutta yleinen talouden hiipuminen voi vaikuttaa muun muassa matkailun ja kaupan kehittymiseen.

Aluekehittämisessä on ensi vuonna supervuosi, kun käytössä on uuden JTF-rahoituksen kehys sekä vuodelta 2022 että 2023. Rahoituksen ja toimijoiden tarpeiden kohtaannolle on ensi vuonna todella suuria paineita ja tämä näkyy varmasti kehittämisen ja rahoituksen vastuualueen kasvavana työmääränä.

Suomen uusi hallitus saa eteensä ennätysellisen velkaantuneen julkisen talouden. Edessä on varmasti erilaisia julkisen talouden sopeuttamistoimia, julkisen sektorin tehostamispaineita ja myös aktiivista veropolitiikkaa kasvun vauhdittamiseksi. Samaan aikaan on pystyttävä jatkamaan ilmastotyötä ja EU:n rooli tällä sektorilla pysyy suurena.

Vaikuttamisen vastuualueen työn kärki tulee olemaan kevään 2023 ajan hallitusohjelmatyössä ja sen jälkeen toimeenpanoon vaikuttamisessa. Edellä todettujen kysymysten ratkaisemisella hallitusohjelmassa voi olla merkittäviä vaikutuksia pohjoiselle harvaan asutulle alueelle. Haitallisten vaikutusten torjuminen ja erityisesti pohjoisen kasvun vauhdittamista tukevien ratkaisujen edistäminen ovat ydintehtäviä. Erityistä haastetta tällä sektorilla tulee vaikuttamisen vastuualueen

avainhenkilöstön vaihtumisella, mikä edellyttää vahvaa toimialat ylittävää yhteistyötä koko organisaatiossa.

Maakunnan strategisen kehittämisen osalta Lapin liitto varautuu oman tuotannon hankkeissa lisäämään resursseja ja osaamista erityisesti kolmella teemalla. Lappi-brändin kehittäminen ja työn kytkeminen vahvasti asukas- ja osaajamarkkinoitiin sekä kulttuuriin edellyttää liitolta vahvaa panostusta. Mineraalialan osaamisen ja arvoketjujen kehittämisen osalta Lappi voi olla veturin roolissa Eurooppa-tasolla ja tähän työhön on nyt vihreän siirtymän myötä panostettava. Venäjän rajan sulkeutuminen, huoltovarmuus ja Pohjoiskalotin yhteistyön tiivistyminen edellyttävät uutta tapaa tarkastella myös liikennejärjestelmän kehittämistä ja tässä Lapin liiton tulee ottaa vahvaa kehittäjän roolia.

Varmaa on se, että vuosi 2023 tulee olemaan aluekehityksen, rahoituksen, alueidenkäytön ja vaikuttamistyön osalta ennätyskiireinen. Tämä edellyttää vahvaa työkykyä ja -hyvinvointia tukevaa henkilöstöpolitiikkaa ja vielä joustavamman, avoimemman ja asiantuntijuutta tukevan työkuulttuurin kehittämistä. Hallinnon sujuvuus ja matalahierarkiset toimintatavat ovat entistä tärkeämpiä. Maakunnan liiton vahvuus on aina ollut sen henkilöstön osaaminen ja ensi vuosi tulee varmasti haastamaan varsin pienen organisaation jaksamista.

Aluekehittäminen on aina eräänlaista löytöretkeilyä; tulevaisuutta voi ennakoida mutta ei ennustaa. Nyt edessä on sumua ja myrskyä, mutta Lapin vahvuudet ja voimavarat tässäkin aallokossa ovat erinomaiset. Hyvällä yhteistyöllä, kovalla osaamisella ja vankalla uskolla vahvuksiimme näen, että kotimaakuntamme ja sen asukkaiden menestys myös tulevaisuudessa voidaan varmistaa.

Mika Riipi
Maakuntajohtaja

Lappi-sopimus 2022–2025

Lapin maakuntaohjelma eli Lappi-sopimus on kehittämisstrategia, joka esittää alueen toimijoiden yhdessä muodostaman kokonaiskuvan pitkän aikavälin ja seuraavan neljän vuoden strategisesta kehittämisestä sekä rahoituksen suuntaamisesta.

Kuva: Lappi-sopimus. Lappi-sopimuksen tavoitteet ovat Lapin liiton toimintasuunnitelman perusta.

Lapin liiton strategia

LUONNOS

LAPIN LIITTO

Arvot

Aitous
Rohkeus
Vastuullisuus
Osaaminen

Missio

Olemme Lapin
kokoava voima,
asioiden yhteensovittaja
ja elinvoiman edistäjä.

Visio 2027

Lapin liitto on vaikuttava
kehittämisen kumppani.
Vauhditamme vastuullisesti
koko Lapin menestystä.

Lapin liiton kansainvälisen toiminnan strategia

(Lapin liiton kv.strategiasta valmisteilla parempi kuva, jolla korvataan alla oleva osio.)

Lapin liiton kansainvälisen toiminnan strategia 2023 -2027

Lappilaista aluekehitystä pitkällä aikajänteellä

(Tähän valmisteilla kuva, joka selventää Lappi-sopimuksen, sen toimeenpanosuunnitelman, Lapin liiton strategian/kv.strategian, älykkään erikoistumisen strategian, maakuntakaavan jne. keskeisten dokumenttien hierarkiaa ja kytköstä toisiinsa.)

Lappi-sopimus on strategisen tason kehittämissasiakirja, joka esittää kokonaiskuvan kehittämisestä ja rahoituksen suuntaamisesta maakunnassa, sekä pitkän tähtäimen tulevaisuuskuvat. Lappi-sopimus ja Lappi sopimuksen toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) määrittävät myös Lapin liiton strategiaa, kansainvälistä työtä, aluesuunnittelua, edunajamista ja älykkään erikoistumisen strategiaa. Lappi-sopimuksen tavoitteet ovat myös Lapin liiton toimintasuunnitelma perusta.

Strategiset painopisteet

Lapin liiton toimintasuunnitelma ja seuranta on perinteisesti toteutettu vastuualueittain. Lapin liiton strategian valmistuttua syksyllä 2022 olemme liitossa määritelleet toiminnan painopisteet seuraaville vuosille. Painopisteet läpileikkaavat eri vastuualueet ja pyrimme liitossa yhä laajalaisempaan yhteistyöhön vastuualuerajat ylittäen. Myös toiminnan seuranta tehdään vastuualuerajat ylittäen. Tulevan vuoden toimintaa ja tavoitteita avataan ja tarkennetaan edelleen konkreettisilla toimenpiteillä vastuualuekohtaisesti.

Olemme valinneet Lapin liiton strategiassa toiminnan painopisteiksi 2023–2024:

- Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä
- Olevat ja tulevat osajat ja asukkaat
- Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen; sekä
- Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen.

Lapin liitto lupaa vaikuttavana kehittämisen kumppanina panostaa vuosina 2023–2024 erityisesti seuraaviin asioihin, jotka nousivat esiin sidosryhmäkyselyssä 2022:

- **toimimme aktiivisesti kentällä (jalkaudumme)**
- **olemme kaikkien kumppaneiden helposti tavoitettavissa**
- **lisäämme vuorovaikutusta päättäjiemme kanssa**
- **viestimme aktiivisesti työstämme**

Tiivistelmä Lapin liiton tavoitteista vuodelle 2023

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Lapin liiton kansainvälisen toiminnan strategian mukaisina tavoitteina on Lapin elinkeinoelämän, logistiikan ja osaamisen tukeminen sekä yhteistyösuhteiden ja -rakenteiden ylläpitäminen, vahvistaminen ja uusien avaaminen.

Lapin liitto kehittää kansainvälisiä suhteitaan erityisesti naapurimaihin Ruotsiin ja Norjaan sekä Itämeren ympärillä ja laajemmin EU-alueella. Yhteisten aluekehittämisen- ja edunajamisasioiden lisäksi tavoitteena on hyödyntää mahdollisuuksia hakea isojen eurooppalaisten aloitteiden rahoituksia.

Venäjän aloittaman hyökkäyssodan johdosta yhteistyösuhteet ja -rakenteet venäläisten toimijoiden kanssa on jäädytetty toistaiseksi. Pohjoisen foorumin jäsenyydestä irtaudutaan toistaiseksi.

Lapin liitossa tehdään kansainvälistä työtä kaikilla vastuualueilla.

Tavoite	Toteutus
<i>Vauhditamme vihreää siirtymää ja digitalisaatiota</i>	<ul style="list-style-type: none">• Teemme tiivistä yhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomi tasolla, mm. metsätyöryhmän kautta• Uudistamme Lapin älykkään erikoistumisen strategian.• Teemme vihreän siirtymän osalta tiivistä yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa Yhteisen pohjoisen ohjelman mukaisesti.• Yhteensovitamme tuulivoimaa muuhun alueidenkäyttöön
<i>Edistämme huoltovarmuutta</i>	<ul style="list-style-type: none">• Käynnistämme hankkeen (New North) pohjoisen liikennejärjestelmän kehittämiseksi yhteistyössä Pohjois-Kalotin alueen toimijoiden kanssa• Edistämme huoltovarmuutta tiivistämällä yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa Yhteisen pohjoisen ohjelman mukaisesti.
<i>Huolehdimme osaavan työvoiman riittävydestä ja kehitämme kansainvälistä rekrytointia</i>	<ul style="list-style-type: none">• Tuemme maakunnan toimijoita rahoituksen hyödyntämisessä.
<i>Rakennamme temaattisia kumppanuuksia Lapin</i>	<ul style="list-style-type: none">• Rakennamme mineraalialan verkostoyhteistyötä itä-pohjois- sekä Eurooppa-tasolla hyödyntäen lappilaista osaamista ja innovaatioita.

älykkään erikoistumisen strategian pohjalta

Edistämme rajaesteiden poistamista Pohjoismaissa

Tuemme Lapin liiton kansainvälisiä painopisteitä läpileikkaavien kansainvälisten rahoitusohjelmien toimeenpanoa

- Vahvistamme kansainvälisiä verkostojamme toteuttamalla ja rahoittamalla kansainvälisiä hankkeita sekä tuemme maakunnan toimijoita kansainvälisiä kumppanuuksia edistävän rahoituksen hyödyntämisessä.
- Koordinoimme onnistuneen FEM 2023 -tapahtuman.
- Teemme rajaesteiden poistamiseksi tiivistä yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa Yhteisen pohjoisen ohjelman mukaisesti.
- Tiivistämme yhteistyötä Pohjoiskalotin ja NSPA-verkoston osalta.
- Käynnistämme ja päivitämme kahdenvälisiä suhteita Pohjois-Ruotsin ja -Norjan alueiden kanssa.
- Kolarctic CBC 2014–2020 -ohjelman päättäminen
- Interreg Aurora 2021–2027 -ohjelman sihteeristön työn tukeminen
- Interreg Pohjoinen Periferia ja Arktis (NPA) 2021–2027 -ohjelman kansallisen informaatiopisteen ylläpito
- Interreg- ohjelmien Suomen kansallisen rahoituksen hallinnointitehtävän toimeenpano

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat

Osaajapula haastaa myös Lapin – tarvitsemme muuttajia niin Suomesta kuin kansainvälisesti. Lappiin muuttajan pitää löytää työn ja asunnon lisäksi yhteisö mihin kuulua, harrastuksia ja hyvinvointia, koti. Näin myös pitovoiman osalta: lumovoimapolitiikassa ei riitä pelkkä erämaan eksotiikka, tarvitaan myös sujuvaa ja elämyksellistä arkea, sitä hyvää elämää.

Tavoite

Päivitämme Lappi-brändin vastaamaan maakunnan tarpeita.

Toteutamme osaavan työvoiman saatavuuden -toimenpidesuunnitelmaa.

Toteutus

- Käynnistämme hankkeen Lappi-brändin päivittämiseksi yhteistyökumppaneidemme kanssa.
- Osana Lappi-brändin päivittämistä kokoamme Lapin kulttuuriohjelman.
- Päivitetyn Lappi-brändin pilotoinnissa ja jalkauttamisessa hyödynnämme ainutlaatuista lappilaista kulttuurikirjoa.
- Koordinoimme veto- ja pitovoiman sekä infran teemojen kokonaisuuksia osana toimenpidesuunnitelmaa.

<i>Koordinoimme ja kehitämme teemaan liittyviä keskeisiä verkostoja.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Koordinoimme ja vaikutamme elinkeinojen edunvalvontatyöryhmässä, kuntajohtajaverkostossa ja kuntien viestintäverkostossa.• Edistämme Lapin edunajamista keskeisten ryhmien kautta maakunnassa, Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa yhteistyössä ja kansainvälisesti.• Koordinoimme järjestöneuvottelukuntaa ja koulutussuunnitteluryhmää.
<i>Koordinoimme ja vaikutamme TYP-verkostossa.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Kehitämme verkoston toimintasuunnitelman mukaisesti palveluita asiakkaan palveluprosessien vaikuttavuuden lisäämiseen työllistymispolulla.
<i>Teemme vuorovaikutteista ja aktiivista viestintää, lisäämme maakunnan veto- ja pitovoimaa</i>	<ul style="list-style-type: none">• Tuemme viestinnällä lappilaisia veto- ja pitovoimaa edistäviä hankkeita ja aloitteita.• Edistämme viestintäosaamista maakunnassa.

Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

Rakennamme maailman puhtaimmassa maakunnassa kestävää kilpailukykyä, hyvinvointia ja menestystä. Kaiken kehittämisen lähtökohtana on ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys.

Toimivilla digitalisoiduilla ratkaisuilla luomme Lappiin uutta kasvua ja madallamme palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kuluja pitkien etäisyyksien maakunnassamme. Vuoropuhelulla ja vaikuttamalla julkiseen keskusteluun luomme uutta ymmärrystä monipuolisesta Lapista.

Tavoite	Toteutus
<i>Vaikutamme uuteen hallitusohjelmaan.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Teemme Lapin edunajamista ja yhteiskunnallista vaikuttamista eri areenoilla.• Teemme vaikuttajaviestintää yhteistyössä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa.
<i>Edistämme Lapin luonnon monimuotoisuutta, luonnonvarojen kestävää käyttöä ja hiilineutraaliutta.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Toteutamme Lapin Green Deal -tiekarttaa• Koordinoimme Vihreän siirtymän jaoston toimintaa.• Edistämme vaelluskalakantojen elvyttämistä vaelluskalatyöryhmän kautta.

<i>Toimeenpanemme älykkään erikoistumisen uutta toimintamallia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Koordinoimme Lapin älykkään erikoistumisen strategian toimeenpanosuunnitelman toteuttamista• Tuemme Lapin älykkään erikoistumisen toimijoiden osallistumista strategian painopistealoja tukeviin kansainvälisiin verkostoihin, kumppanuuksiin ja hankkeisiin”
<i>Tuemme vihreää ja digitaalista siirtymää rahoitusohjelmien kautta.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Kestävää kasvua ja työtä Suomen rakennerahasto-ohjelman 2014–2020 toimeenpano.• Uudistuva ja Osaava Suomi – Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021–2027 toimeenpanon käynnistäminen ja tuenhakijoiden aktivointi.• Uuden JTF rahoituksen tehokas käyttöönotto ja hyödyntäminen tukemaan tavoitetta.• Kansallisten aluekehittämisen (AKKE) määrärahojen hyödyntäminen tavoitteiden mukaisesti, rahoituksen hallinnointi.
<i>Toteutamme Lappi-sopimusta maakuntakaavoituksella ja liikennejärjestelmäsuunnittelulla.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Käynnistämme Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 valmistelun• Edistämme Sakatin vaihemaakuntakaavavalmistelua• Päivitämme Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian• Jatkamme tuulivoimaselvityksen toteuttamista rahoituksen varmistuttua

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Palkan ja työtehtävän lisäksi osaajien veto- ja pitovoimaan vaikuttaa muun muassa työpaikan ilmapiiri ja työnhyvinvointi. Yhdessä koko Lapin liiton henkilöstön kanssa kokoamissamme arvoissa nousee esiin oikeus tehdä työtä omilla persoonillamme, rohkeus kokeilla ja ajan tasalla oleva osaaminen. Olemme luotettava ja reippaasti yhteistä viestiä vievä yhteistyökumppani.

Tavoite	Toteutus
<i>Toimimme vaikuttavana kehittämisen kumppanina</i>	<ul style="list-style-type: none">• Toimimme aktiivisesti kentällä (jalkaudumme)• Olemme kaikkien kumppaneiden helposti tavoitettavissa• Lisäämme vuorovaikutusta päättäjiemme kanssa

Kehitämme viraston sisäisiä toimintamalleja sujuvan työnteon varmistamiseksi

- Kehitämme liiton riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimintamalleja ja otamme ne tiiviksi osaksi liiton johtamista ja toimintaa
- Otamme käyttöön ilmiantokanavan sekä päivitämme tietosuojan ja -turvan ohjeistukset ja toimintamallit
- Tuemme vuosisuunnittelun ja -raportoinnin kehittämisellä liiton johtamista
- Parannamme luottamushenkilöiden tiedonsaantia mm. sähköisen kokousjärjestelmän käyttöönotolla

Ylläpidämme ja parannamme liiton henkilöstön työhyvinvointia

- Kehitämme edelleen henkilöstön mahdollisuuksia monipaikkatyöhön
- Loppuunsaatomme tehtävänvaativuuden arvioinnin uudistamisen
- Uudistamme työhyvinvointikyselyn ja kilpailutamme työterveyspalvelut
- Edistämme toimitilojen myyntiä ja tilatarpeiden kartoittamista
- Otamme käyttöön työsuhdepolkupyöräedun

Edistämme vuorovaikutteista organisaatioviestintää

- Tehostamme ja yhteensovitamme kuntien edunvalvontaviestintää.
- Tuemme viestintäosaamisen kehittämistä Lapin liitossa ja Lapin kunnissa koulutuksin ja mahdollistamalla kuntakohtaisen sparrauksen.

Toiminta ja tavoitteet 2023 vastuualueittain

Vaikuttaminen

Vaikuttamisen vastuualueen tehtävänä vuonna 2023 on koordinoita lakisääteisen maakuntaohjelman toimeenpanoa, vahvistaa ja entistä paremmin hyödyntää tiivis kuntayhteistyö, tukea matkailun toimialan sekä mahdollisesti muiden toimialojen koronasta toipumista, edistää Lapin matkailustrategian toteutumista, toteuttaa 14. FEM-konferenssikokonaisuus marraskuussa 2023 Levillä sekä laadukkaasti koordinoita työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua eli TYP-toimintaa, hoitaa Kemijoen vaelluskalakantojen elvyttämisen koordinoiti ja vaelluskalatyöryhmän toiminta. Vaikuttamisen vastuualueella toteutetaan kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen kehittämishankkeita. Talousarviovuonna 2023 käydään eduskuntavaalit, suunnitelmavuonna 2024 tasavallan presidentin vaali ja europarlamenttivaalit sekä suunnitelmavuonna 2025 kuntavaalit ja aluevaalit.

Edunajaminen on yksi aluekehittämisen keinoista. Lapin tavoitteiden toteutumista edistetään kohdistamalla vaikuttajaviestintää hallitusohjelman laatimiseen ja niiden toimeenpanoon, valtion tulo- ja menoarvioiden sekä lisäbudjettien valmisteluun, lainsäädännön valmisteluun, kansallisten strategioiden ja politiikkaohjelmien valmisteluun, EU-politiikoihin ja -foorumeilla tapahtuvaan päätöksentekoon ja muihin valittuihin kansainvälisiin foorumeihin. Vuonna 2023 edunvalvonnassa keskeistä on vahvan verkostotyön avulla edelleen edistää Lapin koronasta toipumista, sekä turvata Lapin kuntien ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Strategisten hankkeiden kautta tuetaan Lapin kehittymistä.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Lapin liiton hallitus hyväksyi 30.5.2022 Lapin liiton lyhyen aikavälin (v.2022–2023) **edunvalvontasuunnitelman**, jonka kattoteemana toimii ajatus "Yhteisestä Pohjoisesta ohjelmasta" eli kansallisesti käynnistettävästä ohjelmasta, jonka tavoitteena on yhteistyön tiivistäminen Ruotsin ja Norjan kanssa edunajamisen painopisteiden eli vihreän siirtymän, huoltovarmuuden ja rajaesteiden osalta. Geopoliittisen tilanteen muutoksen myötä (Ukrainan sota) Yhteinen pohjoinen ohjelma on erittäin ajankohtainen ja se on hyväksytty myös Pohjoisen Suomen maakuntien liittojen (Pohjois-Suomen neuvottelukunta) yhteiseksi hallitusohjelmataavoitteeksi.

Edunajamisen puitteissa tehdään tiivistä yhteistyötä myös Itä- ja Pohjois-Suomi -tasolla. Metsiä ja niiden roolia muun muassa energian, luonnon monimuotoisuuden ja talouden saralla tarkastellaan uudelleen EU:ssa. Tästä seurauksena vuonna 2021 aloitettiin uudenlainen yhteistyö metsäasioiden parissa Itä- ja Pohjois-Suomen seitsemän maakunnan, Etelä-Savon, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Lapin, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon kanssa perustamalla Itä- ja Pohjois-Suomen metsätyöryhmä. Etelä-Karjala on kahdeksantena maakuntana mukana Metsätyöryhmän toiminnassa.

Edunvalvontasuunnitelman lisäksi Lappi-sopimuksen toimeenpanosuunnitelman toteuttamista koordinoidaan vuoden 2023 aikana.

Itä ja Pohjois-Suomen metsätyöryhmän tavoitteena on jakaa tietoa EU:n metsiin liittyvistä aloitteista EU-toimiston puolesta, sekä muodostaa alueiden yhteistä kantaa ja tarjota osaamista metsiin liittyvässä päätöksenteossa.

Työryhmä koostuu pääasiassa yhdeksästä jäsenestä, EU-toimiston erityisasiantuntijasta sekä kahdeksan eri alueen maakuntajohtajan nimeämästä edustajasta. Lapin edustajana työryhmässä toimii kestävän kehityksen asiantuntija. Metsätyöryhmän kiertävä puheenjohtajuus on vuonna 2023 Etelä-Savon maakunnalla.

Lapin matkailun asiantuntijatyöryhmän kokoontumisia koordinoidaan kehittämispäällikön toimesta, tavoitteena on, että ryhmä kokoontuu pari kertaa vuodessa. Ryhmän toiminnan keskiössä on edunajaminen ja Lapin matkailustrategian koordinoitavuus.

Lapin älykkään erikoistumisen strategia on kirjoitettu osaksi Lappi-sopimusta. Strategian uudistamistyö on parhaillaan käynnissä (Fokus-Lapin älykkään erikoistumisen kehittämishankkeen toimesta) ja se valmistuu vuoden 2023 alkuun. Kansainvälinen toiminta ja älykkään erikoistumisen strategisen toiminnan edistäminen ovat tiivis osa vaikuttamisen tiimin toimintaa. Vuonna 2023 jatketaan EU:n kunnille tarjolla olevien rahoitusmahdollisuuksien sekä kunnille hyödyllisten kansainvälisten verkostojen selvittämistä sekä etsitään ja mallinnetaan Lappiin soveltuvia toimintatapoja. Liiton omaa hankesalkkua pyritään vahvistamaan kansainvälisistä lähteistä rahoitetuilla projekteilla ja kansainvälisiä kumppanuuksia sisältävillä hankkeilla.

Vuonna 2023 kansainvälinen joka toinen vuosi järjestettävä **14th Fennoscandian Exploration and Mining (FEM 2023)** palaa Leville 30. lokakuuta – 3. marraskuuta. FEM 2021 toteutettiin online-tapahtumana. Perinteen mukaisesti ohjelma tulee sisältämään korkeatasoisia tieteellisiä lyhytkursseja, monipuolisen konferenssiohjelman ja oheisnäyttelyn sekä kaivosekskursioita ja oheisohjelmia. Suomen, Ruotsin ja Norjan välinen FEM-yhteistyö jatkuu vahvana. Tavoitteena on ylittää tuhannen henkilön osallistujamäärään vuonna 2023. Kansainvälinen markkinointi on avattu vuodesta 2003 saakka FEM:in yhteistyöpartnerin, Prospectors & Developers Association of Canada (PDAC), tapahtumassa Torontossa viikolla kymmenen.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat

Aloitamme **Lappi-brändin päivittämisen** yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa vuonna 2023. Tavoitteena Lapin tunnettuuden, veto- ja pitovoiman, elinvoiman ja kulttuurihyvinvoinnin kasvattaminen. Vipuvoimaa aluebrändin päivittämiselle haemme aluekehitysrahoituksesta ja tiivistä yhteistyöstä kulttuuritoimijoiden kanssa.

Kehittämispäällikön vetämä **Johdon strategiafoorumi** on koordinoitunut ELY:n osallistavasti koostamaa Osaavan työvoiman saatavuuden toimenpidesuunnitelmaa. Nyt suunnitelman toimeenpano on lähdössä liikkeelle ja Lapin liitto on luvannut ottaa vastuun veto- ja pitovoiman

sekä infran teemojen alle menevien pienryhmien vetämisestä ja työn koordinoinnista. Lapin liitossa on jo aikaisemmin veto- ja pitovoimatyön esiselvityshankkeen osalta työstetty Lapin veto- ja pitovoimatiekartta, joka toimii hyvänä pohjana tälle työlle.

Kuntien elinkeinovastaavista, kuntien elinkeinoyhtiöiden edustajista, Lapin kauppakamarista, seutukehittäjistä ja muista sidosryhmistä koostuva **elinkeinojen edunvalvontatyöryhmä** on pohtinut ja tulee jatkossakin työstämään edunvalvontatoimenpiteitä mm. Lapin veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi. Ryhmän tavoitteita ovat yhteisen tilannekuvan ylläpito elinkeinojen kehittymisestä ja haasteista, yhteistyön lisääminen, tiedonvälitys, edunajaminen ja vaikuttaminen. Ryhmä kokoontuu noin kuuden viikon välein, vähintään kuusi kertaa vuodessa.

Myös Lapin liiton koordinoima **kuntajohtajaverkosto** on kokoontunut säännöllisesti ja jatkaa edelleen aktiivista toimintaansa Lapin edunajamisessa. Kuntajohtajaverkoston kautta on mm. Työstetty AKKE-rahoitteinen Asumisen haasteet -esiselvityshanke, jonka on tarkoitus käynnistyä v.2022 loppupuolella ja jatkua kesäkuuhun 2023. Hankkeen tavoitteena on kartoittaa Lapin asuntorakentamisen esteet, mutta myös selvittää, onko Lapissa osattu hyödyntää eri asuntorakentamisen muodot/mallit riittävässä laajuudessa. Esiselvityshankkeeseen on lähdössä mukaan seitsemän Lapin kuntaa ja sitä hallinnoi Muonion kunta. Vuoden 2023 toiminnan pääpaino on hyvinvointialueuudistuksen jälkeisen uuden kunnan rakentamisen tukemisessa, osaavan työvoiman saatavuuden varmistamisessa, sekä valmistautumisessa TE2024-uudistukseen.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on lakisääteinen palvelu. TYP-palvelun tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP) annetun lain (1369/2014) ja lain nojalla annetun asetuksen (1377/2014) mukaisesti

Lapin TYP-verkoston toimikausi on ajalla 2022–2024. Verkostoon kuuluvat nykyisellään kaikki Lapin 21 kuntaa, Lapin TE-toimisto ja Kansaneläkelaitos. Vuoden 2023 alusta mukaan liittyy myös Lapin hyvinvointialue. Lapin TYP-toimintaa hallinnoi Lapin liitto TYP-johtoryhmän toimikauden ajan. Työllisyyden edistäminen on osa kunnan elinvoiman vahvistamista ja kuntalaisten hyvinvointia. Ajalle 2023–2024 TYP- toiminnassa on tavoitteena kehittää palveluita asiakkaan palveluprosessin vaikuttavuuden lisäämiseen työllistymispoluilla. TYP-toiminnassa yhteistyö ja palvelut yhteensovitetaan uuden hyvinvointialueen kanssa sekä valmistaudutaan vuonna 2025 tapahtuvaan Työ- ja elinkeinopalvelujen siirtoon kunnille (TE2024-uudistus). Työllistymisen edistämisen kehittämisessä hyödynnetään työllisyyden kuntakokeilua ja hankkeita, joissa TYP-palvelun organisaatiot ovat osallisina.

Painopiste 3: Lapin kestävä tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

Lapin liitto edistää vihreän siirtymän ja YK:n Agenda 2030 -tavoiteohjelman toteutumista Lapissa koordinoimalla Lappi-sopimuksen osaksi laadittua Green Deal -tiekarttaa ja sitä ohjaavaa Vihreän

siirtymän jaoston toimintaa. Lapin liitto on rekrytoinut syksyllä 2021 kestävän kehityksen asiantuntijan kestävän kehityksen ja vihreän siirtymän edistämiseen Lapissa.

Maakunnan yhteistyöryhmän nimeämän **Vihreän siirtymän jaoston** tehtävänä on koordinoida, edistää ja kehittää Lapin vihreän siirtymän työtä osana Lappi-sopimusta, arvioida ja seurata Lappi-sopimuksen ja maakunnan älykkään erikoistumisen tavoitteiden toteutumista erityisesti vihreän siirtymän näkökulmasta sekä tehdä aloitteita kehittämistoimenpiteiksi tavoitteiden saavuttamiseksi. Jaoston työtä ohjaa Lapin eri toimialojen ja sektoreiden vihreän siirtymän tavoitteita yhdistävä ja kokoava Lapin Green Deal -tiekartta. Green Dealin jalkauttamiseen ja Vihreän siirtymän jaoston toiminnan kehittämiseen on haettu AKKE-hankerahoitusta

Vaikuttamisen tiimi johtaa ja koordinoi lakisääteisesti Lapin ennakkointitoimintaa yhdessä Kehittäminen ja rahoitus -vastuualueen sekä Lapin ELY:n kanssa. Lisäksi vuosina 2022–2024 tuotetaan Lapin suhdanteet julkaisu yhdessä Lapin ELY:n kanssa ja vastataan Lapin tilannekuvan laadinnasta osana Lapin luotsi sisältöjä.

Kemi–Ounasjoen Vaelluskalatyöryhmä perustettiin vuonna 2016 ja siinä on jäsenenä kalatalousalueiden edustajia ja muita alueen vaelluskala-asiantuntijoita. Vaelluskalakantojen palauttamistavoitteen saavuttamiseksi sekä toimintaa ohjaamaan työryhmä on koostanut Toimenpidesuunnitelman Kemi-Ounasjoelle vaelluskalakantojen elvyttämiseksi. Työryhmän keskeisimpänä tehtävänä on toimeenpanna sekä päivittää vuonna 2018 laadittua Toimenpidesuunnitelmaa. Työryhmän tehtäviin kuuluu myös vaelluskalakantojen elvyttämistä parhaiten tukevien hankkeiden määrittely, joiden tavoitteena on aktivoida nykyisiä ja uusia vaelluskalatoimijoita yhteistyöhön.

Hankkeiden rahoittamisessa hyödynnämme Maa- ja metsätalousministeriön toteuttamaa NOUSU-ohjelmaa. Rahoituslähteinä voivat olla myös muut vaihtoehdot, mukaan lukien EU:n tarjoamat rahoitusinstrumentit.

Vaelluskalatyöryhmä päivitti toimenpidesuunnitelmansa vuoden 2022 aikana. Vuonna 2023 ryhmä tulee kokoontumaan aiempien vuosien mukaisesti, vähintään kuusi kertaa. Lisäksi ryhmä tekee vuotuisen opintomatkan elokuussa 2023. Vaelluskalakantojen elvyttämiseen tähtäviä hankkeita tavoitellaan toteutukseen vähintään edellisvuoden verran (5–10). Uusia toimijoita sekä hankkeiden rahoitusmahdollisuuksia etsitään aktiivisesti. Tavoitteena on myös kehittää viestintää työryhmän toiminnasta, tiivistää kuntayhteistyötä toteuttamalla kuntakierros ja keskustelutilaisuuksia vuoden 2023 aikana. Ryhmän nykyinen toimikausi kestää vuoden 2023 loppuun.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Lapin liiton hallituksen asettama, kuntien talous- ja hallintojohtajista- ja asiantuntijoista koostuva **kuntatyöryhmä** toimii aktiivisesti kuntien edunvalvontaan liittyvissä kysymyksissä. Lapin kuntaverkostoja hyödynnetään edunvalvonnan tavoitteiden ja tilannekuvan laatimisessa. Syksyllä 2023 järjestetään yhteistyössä Rovaniemen kaupungin ja Lapin yrittäjien kanssa Lapin kunta- ja aluekehityspäivät.

Painopisteiden toteutuminen hankkeissa

Tekijöiden Lappi -hanke edistää Lapin veto- ja pitovoimatyötä ja sen tavoitteena on kehittää Lapin kuntien viranhaltijoiden ja luottamusmiesten keskinäistä yhteistyötä, vuorovaikutustaitoja, sekä kykyä sopeutua organisaatiomuutoksiin. Lapin kunta-alan työhyvinvointia kehittämällä kuntien houkuttelevuus työnantajana paranee ja nykyinen henkilöstö sitoutuu pidemmäksi ajaksi työskentelemään kuntaorganisaatioissa. Työhyvinvointia kehittämällä tuetaan työntekijöiden tuottavuutta ja vahvistetaan positiivista kunta-alan työnantajakuva. Hankkeessa on mukana 19 Lapin kuntaa ja se kestää toukokuun 2023 loppuun saakka.

Fokus - Lapin Älykkään erikoistumisen kehittämishankkeen tavoitteena on, että tutkimus- ja kehittämistoiminta hyödyttää tulevaisuudessa entistä paremmin Lapin elinkeinoelämää. Hankkeen myötä yritysten kansainvälinen kilpailukyky vahvistuu, arktinen osaaminen kehittyy ja edellytykset uusien innovaatioiden sekä liiketoiminnan syntymiselle paranevat. Hankkeen tavoitteena on tehostaa koulutus- ja tutkimusyksiköiden, yritysten ja viranomaisten välistä yhteistyötä yritystoiminnan kilpailukyvyin ja alueellisen erikoistumisen edistämiseksi. Hankkeella pyritään tiivistämään tutkimuksen ja osaamisen välinen yhteys elinkeinoelämään, jotta toimialat olisivat entistä enemmän kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Hankkeella parannetaan myös rahoituksen synergistä hyödyntämistä. Hanke on aloittanut toimintansa helmikuussa 2022 ja toiminta jatkuu vuoden 2023 loppuun saakka. Hankkeen aikana uudistetaan Lapin älykkään erikoistumisen strategia, strategian on tavoitteena valmistua alkuvuoteen 2023.

Kuntien ilmastotyön tukemiseen on saatu ympäristöministeriön avustus **Tehemä yhdessä ilmastotyötä -hankkeeseen**, jonka kautta kunnilla on mahdollisuus saada hyvin edullisella omavastuuosuudella ostopalveluja ilmastotoimiinsa liittyen. Hankkeella tuetaan ja ohjataan kuntia tehokkaaseen alkuun sekä systemaattiseen etenemiseen ilmastotyön saralla ja edistetään verkostoitumista, tiedon ja hyvien käytänteiden vaihtoa, Lapin näköistä ilmastoviestintää ja tuetaan kuntia yritysten ja kuntalaisten osallistamisessa ilmastotyöhön. Tavoitteena on saattaa ilmastojohtaminen sekä ilmastotyön läpileikkaavuus vaikuttavaksi osaksi kuntien toimintaa. Hanke on käynnistynyt. Hanke on alkanut vuoden 2022 alusta ja se päättyy 31.5.2023.

Tulevat hankkeet

Vuoden 2022 lopussa on tarkoitus käynnistyä AKKE-rahoitteinen Vaikuttavuutta Lapin vihreään siirtymään -hanke, jonka tavoitteena on Green Dealin jalkauttaminen ja Lapin vihreän siirtymän jaoston toiminnan kehittäminen. Hanke kestää kesäkuun 2023 loppuun.

Lisäksi suunnitteilla on TE2024 uudistukseen ja osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvä mahdollinen hankekokonaisuus, jonka hallinnoinnista ei ole vielä tietoa. Tätä edeltävästi on myös suunnitelmissa AKKE-rahoitteinen kuntien TE2024 valmistautumishanke, joka toimisi pohjana edellä kuvatulle suuremmalle hankkeelle.

Aloitamme Lappi-brändin päivittämisen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa vuonna 2023. Tavoitteena Lapin tunnettuuden, veto- ja pitovoiman, elinvoiman ja kulttuurihyvinvoinnin kasvattaminen. Vipuvoimaa aluebrändin päivittämiselle haemme aluekehitysrahoituksesta ja tiivistä yhteistyöstä kulttuuritoimijoiden kanssa. Lappi-brändin kirkastaminen ja painopisteiden

tarkastelu ovat ajankohtaisia, koska toimintaympäristö on muuttunut rajusti viime vuosina. Osaajapula haastaa myös Lapin, tarvitsemme muuttajia niin Suomesta kuin kansainvälisesti. Matkailussa menestyksekkäs erämaa palveluilla -sisältö ei pelkästään riitä, vaan toivomme, että uusi lappilainen löytää Suomen kansainvälisimmistä maakunnasta työn lisäksi yhteisön mihin kuulua, harrastuksia ja hyvinvointia, kodin. Tämän vuoksi, yhtenä osana Lappi-brändin päivittämistä, tiivistämme lappilaisen kulttuurin kehittämisen toimintamallin Lapin kulttuuriohjelmaksi. Päivitetyn Lappi-brändin pilotoinnissa ja jalkauttamisessa hyödynnämme ainutlaatuista lappilaista kulttuurikirjoa. Monipuoliset palvelut ovat kilpailuetu osaajien houkuttelussa, erottuva Lappi-brändi jää mieleen ja tarjoaa vetovoimaisen ja aidon vaihtoehdon etelässä asumiselle. Tiiviisti mukana hankkeessa ovat muun muassa House of Lapland, Lapin kunnat, hyvinvointialue, elinkeinot, koulutus- ja tutkimusorganisaatiot, järjestöt ja kulttuuritoimijat.

Mineraalialan merkitys Lapille on yhteiskunnan sähköistymisen johdosta kasvussa. Lappi on ollut aktiivisesti mukana eurooppalaisten kaivannaisalueiden verkostossa ja yhteistyötä on tarkoitus tiivistää temaattisen kumppanuuden rakentamisella ja syventämisellä. Lapin liiton roolia, resursseja ja osaamista tällä sektorilla on tarkoitus kasvattaa ensi vuonna käynnistettävällä strategisella hankkeella.

	Tekijöiden Lappi	Fokus- Lapin älykkään erikoistumisen kehittämishanke	Tehemä yhdessä ilmastotyötä -hanke
Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä		X	
Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat	X	X	X
Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen		X	X
Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen	X	X	X

Kehittäminen ja rahoitus

Kehittäminen ja rahoitus- vastualueen keskeisinä tehtävinä vuosina 2023–2025 on uusien rahoitusohjelmien tehokas käynnistäminen ja niiden tarjoamista mahdollisuuksista tiedottaminen niin, että lappilaiset toimijat pystyvät toteuttamaan niiden tuella omia kehittämissuunnitelmiaan. Ohjelmakauden 2014–2020 rahoitusohjelmista rahoitetut hankkeet ovat käynnissä vielä vuonna 2023, raportteja ja loppumaksatuksia käsitellään vuoden 2024 kesäkuun loppuun saakka, joten päällekkäisten ohjelmien toimeenpano on huomioitava resurssien kohdentamisen suunnittelussa. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi Kolarctic CBC-ohjelman rahoittamista hankkeista on suljettu pois venäläiset kumppanit. Suomalaisten, ruotsalaisten ja norjalaisten kumppaneiden välillä toteutettavista hankkeista viimeiset päättyvät kevään 2023 aikana ja ohjelman loppuraportti toimitetaan komissioon helmikuuhun 2025 mennessä. Uutta ulkorajaohjelmaa ei käynnistetä, vuoden 2023 aikana jatketaan edunvalvontaa siihen, että ulkorajaohjelmille varatut rahoitukset saadaan Interreg Aurora -ohjelman sekä kansallisen valtionapumekanismiin kautta kohdistettua ohjelma-alueelle.

Keskeisenä osana Euroopan aluekehittämisrahaston (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toimintaa ja niiden toimeenpanon mahdollistavaksi edellytykseksi määritellyn älykkään erikoistumisen strategian olemassaolon ja toimeenpanon vastuu on Kehittämisen ja rahoituksen vastualueen. Strategiaa uudistetaan Vaikuttamisen vastualueen toteuttamassa FOKUS –hankkeessa, Kehittämisen ja rahoituksen vastuualue toimeenpanee strategiaa mm. kansainvälisen toiminnan osalta kartoittamalla strategiaan linkittyviä kansainvälisiä kumppanuuksia ja kytkemällä lappilaisia toimijoita niihin mukaan. Myös Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen älykkään erikoistumisen strategiatyön (ELMO) toimeenpanoa ja toteutusta koordinoidaan Kehittämisen ja rahoituksen vastuualueella. Kansallisilla ja kansainvälisillä rahoitusohjelmilla Lapin liitto ohjaa toteutettavaa toimintaa strategioiden ja ohjelmien tavoitteiden mukaiseksi.

Kehittäminen ja rahoitus- vastuualueella toimitaan aktiivisesti kansallisissa, alueiden välisissä ja kansainvälisissä verkostoissa Lapin etujen ajamiseksi. Käynnissä olevien hankkeiden toimenpiteitä jatketaan niin, että niille asetetut tavoitteet saavutetaan ja tehdyn työn tulokset jäävät elämään osaksi lappilaista kehittämisen toimintamallia. Kehittämistyön näkökulmasta tärkeitä uusia hankkeita pyritään käynnistämään toimintakaudella.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Kehittäminen ja rahoitus -vastuualueen **verkostotyö** on vahvasti kansainvälistä, koska suurella osalla aktiivisia verkostoja on kansainvälisiä kytkentöjä tai ne ovat jo lähtökohtaisesti kansainvälisiä. Lappi näkyy tällä hetkellä hyvin eurooppalaisissa verkostoissa, minkä vuoksi osallistumispyyntöjä erilaisten verkostojen toimintaan tulee runsaasti. Kansainvälisen näkyvyyden ja vaikuttamisen jatkuvuudesta huolehditaan, jotta tähän mennessä tehdyn työn ja saavutettujen tulosten arvo ja merkitys ei katoa. Kansainvälisiä verkostoja vahvistetaan paitsi yleisessä Euroopan maiden ja alueiden sekä Euroopan komission kanssa toteutettavassa yhteistyössä, myös erityisesti toteuttamalla kansainvälisiä hankkeita.

Klusteri- ja ohjelmalyöyön kautta ylläpidetään hyviä, jatkuvia vaikuttamisyhteyksiä kansallisiin (mm. maakunnat, ministeriöt) ja kansainvälisiin (Euroopan komissio, naapurimaat) toimijoihin. Kaikissa näissä verkostoissa tarvitaan edelleen panostusta verkosto- ja vaikuttamistyöhön ja tulevaisuudessa erityisesti painottuen kansainväliseen työhön. Oman alueen toimijoiden aktivoinnilla hyödynnetään rahoitusohjelmien mahdollistamat resurssit tehokkaasti.

Lapin liiton käynnistämän aluekehittämisen **kansainvälistymisen (kv) ekosysteemin** keskiössä on kv-johtoryhmä, sitä ympäröivillä kehillä kv-yhteistyöryhmä ja johdon strategiafoorumi. Kv-johtoryhmän työtä ohjaa Lapin älykkään erikoistumisen strategia. Ryhmä antaa toiminnan selkänöjaa kv-yhteistyöryhmälle ja ylläpitää kv-työn tilannekuvaa. Kv-johtoryhmä koostuu Lapin liiton ja ELY-keskuksen johtajista, sen puheenjohtajana toimii maakuntajohtaja. Pysyvänä asiantuntijana on kv-asiantuntija. Kv-yhteistyöryhmä koostuu sidosryhmistä, jotka tekevät tai toiminnallaan tukevat aluekehittämisen kansainvälistä työtä. Resurssien tehokkaan käytön ja strategian mukaisen kehittämisen varmistamiseksi Lapin liitosta pidetään aktiivisesti yhteyttä sidosryhmien toteuttamiin Arctic Smartness -kehittämistyöhön liittyviin hankkeisiin.

Kansainvälisiä rahoitusohjelmia toteutetaan kaikkien Lapin liiton kansainvälisen strategian painopisteiden alla.

Kolarctic CBC 2014–2020 -ohjelma on yksi Euroopan ulkorajayhteistyöohjelmista, jonka toimeenpano venäläisten yhteistyökumppaneiden kanssa jäädettiin Venäjän Ukrainaaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena. Ohjelman viimeiset, suomalaisten, ruotsalaisten ja norjalaisten välisinä toteutettavat kehittämishankkeet päättyvät vuoden 2023 keväällä. Ohjelman loppuraportti toimitetaan komissiolle helmikuun 2025 loppuun mennessä. Lapin liitto on toiminut ohjelmassa hallintoviranomaisena.

Interreg V A Pohjoinen 2014–2020 -ohjelma kattaa Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisimmat maakunnat. Lapin liitto hallinnoi ja vastaa Suomen kansallisen vastinrahan myöntämisestä ja sen maksamisesta ohjelmasta rahoitetuille hankkeille. Ohjelmasta rahoitetut hankkeet päättyivät syksyn 2022 aikana. Viimeisen hankkeiden raportit tullaan käsittelemään 2023 vuoden alkupuolella. Lapin liitto vastaa Suomen kansallisen rahoituksen käytön osalta raportoinnista Työ- ja elinkeinoministeriölle.

Interreg Aurora 2021–2027-ohjelman hallintoviranomaisena toimii Norrbottenin lääninhallitus Ruotsin Luulajassa. Ohjelman toteutus on käynnistynyt vuoden 2022 aikana. Ohjelmasihteeristö on hajasijoitettu ohjelma-alueelle, Suomessa sihteeristön työntekijöitä on sijoitettu Lapin liittoon (1 htv), Pohjanmaan liittoon (1 htv) ja Suomen saamelaiskäräjille (0,5 htv).

Interreg Pohjoinen periferia ja Arktis (NPA) 2021–2027 –ohjelma on käynnistynyt vuonna 2022. Uudessa ohjelmassa ovat mukana Suomen, Ruotsin, Norjan ja Irlannin harvaan asutut alueet sekä Färsaaret, Grönlanti ja Islanti. Ohjelman kansallinen kontaktipiste toimii Lapin liitossa. Se informoi hanketoimijoita uudesta ohjelmasta ja aukeavista hakukierroksista, toimii suomalaisten hanketoimijoiden tukena ja järjestää heille vuosittaisen toimijatapaamisen.

Työ- ja elinkeinoministeriö on siirtänyt Suomen valtion **Interreg-ohjelmille myöntämän kansallisen rahoituksen hallinnointitehtävän** ohjelmakaudella 2021–2027 kahdelle maakunnan liitolle: Lapin liitolle ja Uudenmaan liitolle. Lapin liitto vastaa Interreg Aurora, Interreg Pohjoinen Periferia ja Arktis sekä Interreg Europe -ohjelmiin suunnattavan Suomen kansallisen rahoituksen myöntämisestä, hallinnollisista varmennuksista, tuen maksamisesta suomalaisille tuensaajille sekä rahoituksen jatkotoimenpiteistä. Työ- ja elinkeinoministeriö osoittaa kansallisesta määrärahasta resurssin myös henkilöiden palkkaamiseen muiden tehtävien paitsi jatkotoimenpiteiden osalta. Tehtävän toimeenpano käynnistyy vuoden 2023 alkupuolella vuoden 2022 aikana tehdyn valmistelutyön pohjalta.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat

Kehittämisen ja rahoituksen vastuualueella koordinoidaan järjestöneuvottelukunnan ja koulutussuunnitteluryhmän toimintaa sekä osallistutaan maakunnalliseen hyvinvoinnin seurantaryhmään.

Järjestöneuvottelukunta vie järjestöjen kehittämisasioita ja toisaalta järjestöjen ja muiden organisaatioiden yhteistyötä eteenpäin. Koulutustarve-ennakointi jatkuu ennakoinnin toimialaklustereissa, ennakointivastaavien toimintana ja maakunnan erilaisten ennakointihankkeiden yhteistyönä ja koordinaationa. Säännöllinen yhteydenpito koulutuksenjärjestäjiin mahdollistaa kehittämistoimien ja yhteisen edunvalvonnan. Maakunnallisen hyvinvoinnin seurantaryhmä siirtyy hyvinvointialueen koordinoimaksi ja sen toimintamalli muuttuu vuoden 2023 alussa.

Painopiste 3: Lapin kestävä tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

Älykkään erikoistumisen toimintamallin toimeenpano ja kehittäminen sekä toiminnan tulosten seuranta liittyvät keskeisesti kehittämisen ja rahoituksen vastuualueella olevaan rahoitustehtävään. Älykkään erikoistumisen strategioiden asema koheesiorahoituksen suuntaamisessa on entisestään vahvistunut ja niiden merkitys tulee ohjelmakauden aikana lisääntymään. Vuoden 2023 alussa lanseerataan päivitetty Lapin älykkään erikoistumisen strategia, jossa on huomioitu aikaisemmasta strategiasta tehty arviointi ja Euroopan komission strategioille antamat kehittämistavoitteet sekä Lapissa eri tarpeisiin tehdyt tiekartat ja arvoverkostoanalyysit. Euroopan komissio tulee seuraamaan koko ohjelmakauden ajan sitä, että strategioille asetetut mahdollistavat ehdot toteutuvat ja strategia toimii ”elävänä strategiana”.

Rahoitusohjelmien toteuttaminen:

Kestävää kasvua ja työtä - Suomen rakennerahasto-ohjelma 2014–2020 on Suomen kansallinen rahoitusohjelma, jossa Lapin liitto toimii Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusta välittävänä viranomaisena. Ohjelmasta rahoitettujen hankkeiden toteuttaminen päättyy 31.12.2023 mennessä, vuoden 2024 aikana käsitellään vielä loppuraportteja ja –maksatuksia. Yhdessä uuden ohjelmakauden toteuttamisen kanssa toteutettava ohjelman sulkeminen aiheuttaa suuria haasteita henkilöresurssien riittävyyden suhteen.

Uudistuva ja Osaava Suomi – Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021–2027

ensimmäiset hakukierrokset käynnistettiin alkukesällä 2022, ensimmäiset hankkeet käynnistyvät vuodenvaihteessa 2022/ 2023. Ohjelmaan sisältyy uusi rahasto, Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF), jonka haut avataan vuoden 2023 alkupuolella. Suomessa JTF rahaston rahoitus kohdennetaan turpeen polttoaineena käytöstä luopumisen sosioekonomisten vaikutusten pienentämiseen. Ohjelma muodostaa tuen ja hankkeiden määrällä mitattuna maakunnan suurimman aluekehityksen rahoituskokonaisuuden. Ohjelman tulostavoitteet, sisältö ja tekniset uudistukset asettavat huomattavia uusia vaatimuksia tuen myöntämiselle. Ongelmia voi aiheuttaa erityisesti myönnettävien tukien painottuminen ohjelman alkuvuosille. Uusi ohjelmakausi sisältää muutoksia, jotka lisäävät rahoittajien hallinnollisia tehtäviä samalla kun on välttämätöntä panostaa hakijoiden aktivointiin ja ohjaukseen.

Lapin liitto toimii ohjelmassa välittävänä toimielimenä ja myöntää kehittämisrahoitusta Euroopan aluekehitysrahaston ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston mukaisille hankkeille. Lapin liitto johtaa maakunnan aluekehittämistyötä ja vastaa hallinnollisesti Lapin maakunnan yhteistyöryhmän kokousten järjestämisestä ja hoitaa yhteistyöryhmän ja sen sihteeristön kokousten sihteerin tehtävät.

Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman määrärahoja (AKKE) on myönnettävissä eri käyttötarkoituksiin. Vuonna 2021 Lapin liitto on saanut rahoitusta korona-selviytymissuunnitelman mukaisiin toimiin, rahoituksen käyttöaika on vuoden 2023 loppuun. Rahoitusta on saatu myös äkillisten rakennemuutostilanteiden hoitamiseen (Kemi-Tornio, Utsjoki) sekä Enontekiön lentoaseman vaatimiin investointeihin ja Rovaniemen kaupungin ekosysteemisopimuksen toimeenpanon hallintoon. Määrärahaa, mitä ei ole kohdennettu erityiseen tarpeeseen, jaetaan maakuntaohjelman mukaisiin, alueen vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuviin lyhytkestoisii selvitys-, kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin, jotka edellyttävät nopeaa reagoitua.

Vuodelle 2023 maakunnan liitot tulevat saamaan pienen lisäerän AKKE-rahoitusta, mutta koska rahoituksen olemassaolosta päätetään hallitusohjelmassa, tulevien vuosien määräraha ei ole tiedossa. Yhtenä maakuntien yhteisenä edunvalvontatoimena hallitusohjelmaan 2023–2027 on, että kansallisen aluekehittämisen vuosittainen määräraha kirjataan toimenpiteisiin.

Kansainvälisten rahoitusohjelmien toteuttaminen on kuvattu yllä painopisteen 1 alla.

Lapin liitto on yhdessä Lapin kuntien kanssa päivittänyt **laajakaistaohjelman** maaseuturahaston tuella. Kuntien kiinnostus laajakaistahankkeisiin on ollut vähäistä kuntien korkean rahoitusvaateen vuoksi. Mikäli hankkeita lähtee liikkeelle RRF- rahoituksella Lapin liitolla on valmius auttaa kuntia hankehakuihin liittyvissä toimenpiteissä ja laajakaistatukilain viranomaistehtävissä. Tilannetta seurataan aktiivisesti.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Maakunnan sisällä ohjelmien toteuttamisessa tehdään tiivistä yhteistyötä varsinkin ELY-keskuksen kanssa, mutta myös hanketoimijat ovat rahoituksen parissa työskenteleville tärkeä viiteryhmä.

Rahoittajien ja hanketoimijoiden yhteisissä verkostoissa välitetään tietoa rahoitusmahdollisuuksista ja –tarpeista ja etsiä niihin yhdessä ratkaisuja. Uusien rahoitusohjelmien käynnistyessä Lapin liitto panostaa erityisesti niiden tarjoamista mahdollisuuksista viestimiseen ja tiedon levittämiseen uusista ohjelmasisällöistä ja käytännöistä. Yhteistyötä Lapin kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa tiivistetään edelleen vuosien 2023–2025 aikana.

Yhteistyö Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueella tapahtuu sekä rakennerahasto-ohjelman toteuttamisen, älykkään erikoistumisen ohjelman toimeenpanon sekä pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) verkosto- ja ohjausryhmätyön sekä Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen, Brysselissä sijaitsevan, edunvalvontatoimiston kautta. Lapin liitto toimii NSPA- verkoston puheenjohtajana vuosina 2023–2024, joten siihen varataan resurssia erityisesti kehittämisen ja rahoituksen vastuualueelle. Yhdessä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen kehittämisjohtajien sekä kaikkien Suomen maakuntaliittojen kehittämisjohtajien verkostoissa ja myös Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen edunvalvontatoimiston alue- ja rakennepolitiikan ryhmässä (ARP) käsitellään yhteisiä aluekehitykseen ja edunvalvontaan liittyviä asioita ja tehdään yhteisiä aloitteita ja lausuntoja.

Yhteistyössä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa vuoden 2023 aikana jatketaan aktiivista vaikuttamista ja edunvalvontaa sekä kansallisiin että kansainvälisiin päättäjiin. Yhteinen näkyvyys ja yhteiset tavoitteet vahvistavat Itä- ja Pohjois-Suomen mahdollisuuksia saada alueelle tärkeimpiä toimenpiteitä myös kansainvälisten rahoitusvälineiden piiriin. Itä- ja Pohjois-Suomen älykkään erikoistumisen strategia (ns. ELMO-strategia) päivitetään vuoden 2023 aikana, uudistamisen kautta pyritään löytämään lisää synergioita, joita vahvistetaan aktiivisella yhteisellä suunnittelulla.

Painopisteiden toteutuminen hankkeissa

Kehittämisen ja rahoituksen vastuualueella toteutetaan strategisesti tärkeitä hankkeita, joihin rahoitus saadaan pääasiassa muiden rahoittajien kuin Lapin liiton myöntämästä rahoituksesta, pääasiassa nämä hankkeet ovat kansainvälisiä. Vuonna 2023 jatkuu eurooppalaisten alueiden välinen hankeyhteistyö aluekehittämishojelmien (IMPROVE) ja pk-yritysten digitalisaation kehittämisen (SMARTY) saralla (rahoitettu Interreg Europe- ohjelmasta). Vuonna 2023 jatketaan myös Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistä ELMO II- hanketta (EAKR), jossa painopisteenä toimintavuoden aikana on yhteisen älykkään erikoistumisen strategian laadinta.

Vastuualue on kumppanina mukana kahdessa Interreg Europa -ohjelmasta rahoitusta hakeneessa verkostossa, joista rahoituspäätökset saadaan vielä vuoden 2022 lopussa. Näistä hankkeen ”DEBUTING” keskiössä on sukupuolten tasa-arvo, klusteritoiminta ja teollisuuden muutos. Hankkeella pyritään vaikuttamaan yritysten kilpailukykyyn parantumiseen panostamalla sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja naisten houkuttelemiseen aloille, jotka edelleen mielletään ”miesten aloiksi”, esimerkiksi teollisuudessa. Digitalisaation hyödyntäminen vähentää teollisuuden työpaikoilta fyysisen voiman tarvetta, jolloin työntekijöiden sukupuolen merkitys vähenee. Hankkeen ”DEPART” tavoitteena on kehittää kestävää liikuntamatkailua, joka rakentuu mukana olevien alueiden vahvuuksille. Vuoden 2023 aikana seurataan mahdollisuuksia osallistua myös muihin mm. Interreg Europe- ohjelmasta rahoitusta hakeviin kumppanuuksiin, mikäli ne tukevat Kehittämisen ja rahoituksen vastuualueen painopisteitä ja tavoitteita.

Vuoden 2022 lopussa haetaan yhdessä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliittojen kanssa rahoitusta ESR-hankkeelle, jolla tuetaan maakuntia Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) tukimahdollisuuksien viestinnässä ja aktivoidaan kuntia ja muita toimijoita valmistelemaan maakunnan siirtymäsuunnitelman mukaisia rahoitushankkeita. Lapin liitto tulee toimimaan hankkeessa joko hakijana tai kumppanina, riippuen siitä, minkälaiseen toteuttamismalliin maakuntien välillä päädytään.

Vuoden 2023 aikana suunnitellaan myös haettavaksi rahoitusta tukemaan kansainvälisen toimintaympäristön muutoksen käynnistämää yhteistyörakenteiden ja yhteistyön suunnan muutosta. Lappi on hakeutumassa mukaan Perifeeristen merellisten alueiden liittoon (CPMR), joka on 24 maassa toimiva 150 alueen välinen kansainvälinen yhteistyöjärjestö. CPMR jakaantuu kuuteen alueelliseen komissioon. Itämeren komission muodostavat järjestön jäsenalueet Itämeren alueelta Suomesta, Ruotsista, Saksasta ja Virossa. Haettavalla AKKE-hankkeella organisoidaan uuteen verkostoon osallistuminen, vahvistetaan Itämeren alueen yhteistyötä ja mahdollistetaan uusia kumppanuuksia lappilaisille toimijoille.

	SMARTY	IMPROVE	ELMO II	DEBUTING	DEPART	ESR JTF tuki	AKKE BSR
Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristö ssä	X	X	X	X	X		X
Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat	X	-	X	X	-		
Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittamin en sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen	X	-	X	X	X	X	X
Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen	X	X	X	X	X	X	X

Aluesuunnittelu

Aluesuunnittelun vastuualueen tavoitteena on luoda alueidenkäytön puitteet maakunnan pitkäjänteiselle kestäväälle kehittämiselle ja menestymiselle laajalla vuorovaikutuksella. Päätehtävinä vuosien 2023–2025 aikana valmistella uudelleen Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 päätettäväksi, päivittää merialuesuunnitelma ja johtaa pohjoisen alueen liikenne ja -logistiikkayhteistyötä yhdessä Pohjois-Suomen sekä Pohjois-Norjan ja -Ruotsin kanssa. Mikäli erityislainsäädännön uusimishankkeet valmistuvat, tulee vuosina 2023–24 voimaan monia päivitettyjä lakeja, joilla on vaikutusta aluesuunnitteluun. Ympäristöministeriön Tulevaisuuden maakuntakaavahanke päättyy vuoden 2023 keväällä, mistä saamme linjauksia aluesuunnittelun suunnittelujärjestelmäksi. Myös maakuntakaavan digitiekartta valmistuu.

Lapin liitto huolehtii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen maakuntakaavan ja merialuesuunnitelman laatimisesta sekä maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun kehittämisestä ja koordinoinnista. Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistää ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä. Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen. Maakuntakaava edistää ja tukee Lappi-sopimuksen ja sen tulevaisuuskuvan 2040 tavoitteita luomalla oikeudelliset edellytykset yksityiskohtaisemmalle toteutussuunnittelulle kunnissa ja väylähallinnossa. Yhteensovitamme maakuntakaavoituksessa maakunnan tarkoituksenmukaista aluerakennetta, ekologista kestävyttä, ympäristön ja talouden kannalta kestäviä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyjä, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävää käyttöä, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista. Poronhoito ja saamelaiden kotiseutualue ovat Lapin erityispiirteitä, joihin liittyy erityislakien edellyttämiä neuvotteluelvoitteita.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Valmistelemme Barentsin alueen liikenne- ja logistiikkahankkeelle (BRTL) jatkohanketta Aurora-ohjelmaan yhteistyössä laajennetun Barentsin liikenne- ja logistiikkatyöryhmän (The Regional Working Group on Transport and Logistics (RWGTL)) kanssa. Tavoitteena on hankkeen (New North) käynnistyminen vuoden 2023 aikana. Hankkeen työpaketeiksi on alustavasti suunniteltu: sujuvat kuljetusketjut, huoltovarmuus, sähköinen lentoliikenne ja vihreät kuljetuskäytävät.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti **kaavoituksessa** on arvioitava valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset. Mikäli kaavan toteuttamisella voi olla todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueella, on toimitettava ilmoitus ympäristöministeriölle, joka vuorostaan ilmoittaa asiasta toiselle valtiolle.

Merialuesuunnittelussa noudatetaan vastaavasti naapurivaltioiden kuulemismenettelyä. Suunnittelussa otetaan huomioon Ruotsin ja Viron merialuesuunnitelmat. 2022 aloitetaan merialuesuunnitelman päivitys. Ruotsi päivittää paraikaa merialuesuunnitelmaansa, jossa tavoitteena on kaksinkertaistaa merituulivoima. Merialuesuunnitelman tarkoituksena on parantaa merellisten elinkeinojen harjoittamisen edellytyksiä ja meriympäristön tilaa sovittamalla yhteen eri

toimialojen tarpeita. Potentiaaleja esitetään muun muassa energiantuotantoon, meriliikenteeseen, kalastukseen ja vesiviljelyyn sekä matkailuun ja virkistyskäyttöön.

Merialuesuunnitteluun liittyy useita kansainvälisiä hankkeita: eMSP siniseen kasvuun ja verkostoihin liittyen, Sea2land alueellista implementointiin liittyen, MSPgreen vedenalaisen luontoon ja haussa oleva MSP2 merialuesuunnitelman päivittämiseen liittyen.

eMSP NSBR (9/2021–2/2024) –hankkeen tavoitteena on rajat ylittävä yhteistyö Itämeren ja Pohjanmeren merialuesuunnitteluviranomaisten kesken. Yhteistyössä merellisten sidosryhmien, asiantuntijoiden ja poliittisten vaikuttajien kanssa tunnistetaan ongelmia ja pohditaan ratkaisuja koskien ilmastonmuutokseen sopeutumista, ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden tukemista merialuesuunnittelun keinoin. Hankkeessa rakennetaan pysyviä MSP-yhteistyöverkostoja merialueiden välille. Hankkeessa valmistellaan käytännönläheisiä suosituksia kestäväen sinisen kasvun tukemiselle, ekosysteemilähestymistavan soveltamiselle suunnittelussa, merialuesuunnitelmien arvioinnille ja seurannalle, datan valmistelulle ja jakamiselle, sekä kestäväälle merialueen hallinnoinnille. Hankkeen partnerimaina ovat Alankomaat, Puola, Suomi, Ruotsi, Latvia, Belgia, Ranska, Tanska ja Saksa.

Baltic Sea2Land (1/2023–12/2025) -hankkeessa (Fostering integrated governance for the joint sustainable use of human and nature capital in the near shore zone) tuetaan merialuesuunnitelmien ja rannikkostrategian alueellista implementointia. Hankkeessa valmistellaan tapaustutkimukset, joiden avulla kohtautetaan merialuesuunnittelun, merenhoidon ja vesienhoidon viranomaisia, sekä merellisten elinkeinojen harjoittajia ja asiantuntijoita, ja valmistellaan käytännönläheiset alueelliset tavoitekuvat ja toimintamallit strategisten suunnitelmien jalkauttamiseksi. Hankkeen toimet tukevat maakuntakaavoitusta ja aluekehitystä. Hankkeen partnerit koostuvat Itämeren maiden kansallisista, alueellisista ja paikallisista edustajista. Partnerimaina ovat Suomen lisäksi Latvia, Viro, Liettua, Puola ja Saksa. Hankkeen toimet kotimaassa sijoittuvat Varsinais-Suomen lisäksi Kymenlaakson, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin rannikkoalueille.

MSP-GREEN (11/2022–10/2024) -hankkeessa (Maritime Spatial Planning as enabler of the European Green Deal) tarkastellaan merialuesuunnittelun keinoja vastata Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteisiin, kuten ilmastonmuutoksen hallintaan ja kestävään merelliseen ruoantuotantoon. Hankkeessa toteutetaan tapaustutkimuksia yhteistyössä kaikkien Euroopan merialueiden kanssa. Suomessa tapaustutkimuksen aiheina ovat merellisten monikäyttöalueiden alueellinen tarkastelu, jonka keskiössä ovat kalastus ja kalankasvatus, merilevän tuotanto, merituulivoima, turismi ja vapaa-ajanvietto. Toisena tapaustutkimusaiheena on ilmastonmuutokselle herkkien alueiden ja refugia-alueiden tunnistaminen (biologiset, geologiset sekä sosio-kulttuuriset tekijät) ja huomioonottaminen merialuesuunnittelun keinoin. Hankkeen partnerimaat ovat Suomen lisäksi Italia, Espanja, Ranska, Bulgaria ja Latvia.

Lausuntojen valmisteluun kuuluvat myös Ruotsin ja Norjan puolen suuret hankkeet, mikäli niillä on vaikutusta Lapin alueelle, esimerkiksi Tornionjoen osalta.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat

Maakuntakaavoituksella kehitetään Lapin aluerakennetta ja liikennejärjestelmää. Liikennejärjestelmäsuunnitelman avulla kehitetään sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä Lapin sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta.

Painopiste 3: Lapin kestävä tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 valmistelomme alkuvuonna 2023 viranomaiskuulemiseen. Saatu palaute ja mahdolliset muutokset käsitellään viranomaisneuvottelussa. Ehdotus on nähtävillä 2023. Ehdotuksesta julkisessa kuulemisessa saatuun palautteeseen laaditut vastineet sekä niiden perusteella maakuntakaavaan tehtävät muutokset käsitellään ohjausryhmässä. Vastineet sekä viimeistelty Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 saatetaan hallituksen käsittelyyn ja tavoitteena on käsitellä asia maakuntavaltuustossa keväällä 2024. Lapin liiton hallitus voi valitusajan kuluttua syksyllä 2024 määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman (MRL 201 §). Maakuntakaava tulee voimaan, kun päätöksestä on kuulutettu. Mikäli päätöksestä valitetaan, Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös saataneen vuoden 2025 aikana.

Aluesuunnittelun **lausuntojen valmistelu** on keskeinen ja resursseja huomattavasti vaativa vastuualueen tehtäväkokonaisuus. Maakuntakaavojen toteutuneisuutta voimme seurata kuntakaavoituksesta annettavien lausuntojen avulla. Lapissa on yhä enemmän kaivos- ja tuulivoima YVA-hankkeita, joihin liitto antaa myös lausunnon.

Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan valitukseen saanemme päätökset Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta 2023.

Sakatin vaihemaakuntakaavan valmisteluaineiston asetamme nähtäville kesällä 2023, kun perusteltu päätelmä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta sekä lausunto Natura-arvioinnista on saatu. Liitolla on kaivosyhtiön kanssa sopimus vaihemaakuntakaavan laatimisesta, missä kaivosyhtiö sitoutuu korvaamaan aiheutuvat kulut. Lapin liitto huolehtii kaavaprosessista ja ohjaa kaava-aineiston sisältöä sekä järjestää ensimmäisen viranomaisneuvottelun ja poronhoitolain 53 §:n mukaisen neuvottelun. Valmisteluaineisto käsitellään ohjausryhmässä ja hallituksessa valmisteluvaiheen kuulemista varten alkukesästä 2023 sekä laadimme vastineet ja mahdolliset muutokset kaavaan kuulemisesta saadun palautteen perusteella. Ohjausryhmän käsittelyn ja hallituksen päätöksen mukaisesti valmistelomme vaihemaakuntakaavan ehdotuksen viranomaiskuulemista varten 2024. Tavoitteena on asettaa viimeistelty vaihemaakuntakaavan ehdotus nähtäville ja saattaa ohjausryhmän käsittelyn jälkeen hallitukselle ja edelleen kevätkuultuustolle 2024 hyväksymismenettelyyn. Kuulemisesta saadun palautteen, vastineiden ja mahdollisten muutosten jälkeen viimeistelty vaihemaakuntakaava Lapin liiton hallitus voi valitusajan kuluttua määrätä vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman (MRL 201 §). Vaihemaakuntakaava tulee voimaan, kun päätöksestä on kuulutettu. Ohjaamme lausunnon laatimista mahdollisiin valitukseen. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös saadaan arviolta vuonna 2025. Jos vaihemaakuntan hyväksyminen vaatii luonnonsuojelulain 66

§:n mukaista valtioneuvoston päätöstä Naturasta poikkeamiseen, kaavoitusprosessin kesto pitenee noin kahdella – kolmella vuodella.

Rajapalojen kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan osalta seuraamme ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) valmistumista ja varaudumme vuoden 2024 loppupuolella vaihemaakuntakaavan valmisteluaineiston laatimiseen.

Liikennejärjestelmäsunnittelussa Venäjän hyökkäyssodan seurauksena huoltovarmuus ja sotilaallinen liikkuvuus korostuvat. Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivityksen vuoden 2023 yhteistyössä pohjoisen alueen maakuntien kanssa. Liikennejärjestelmäsunnitelman kohdalla voisi mainita Lapin liikennejärjestelmäsunnitelman toteutumista seurataan.

Vuonna 2022 toteutetulle tuulivoimasselvityksen jatkolle on todettu tarvetta ja siihen on haettu rahoitusta ympäristöministeriöltä. Tuulivoimasselvitystä jatketaan vuonna 2023, mikäli ympäristöministeriöltä saadaan asiassa myönteinen ja riittävä rahoituspäätös. Tuulivoimaa liiton on yhteensovitettava maakuntakaavoituksessa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimusten johdosta.

Vastuualueen suurena haasteena on osaavan henkilöstön riittävyys. Mikäli kunnilta tulee aloitteita uusista kaivoshanke tms. vaihemaakuntakaavoista, kokonaiskehityksen sisällä hallitus tekee ratkaisuja, joissa aluesuunnittelun resurssit varmistetaan lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

Käynnissä oleva rannikkostrategian päivitys valmistuu ja käynnistämme merialuesuunnitelman päivityksen vuoden 2023 aikana. Merialuesuunnitelman päivityksessä yhteensovitetaan sekä taloutta ja ympäristöä sekä veden päällä että alla.

Merialuesuunnitelman päivitys eli MSP 2.0 (2022–2027): Suomen rannikkomaakuntaliittojen lakisääteinen tehtävä on laatia merialuesuunnitelma aluevesilleen sekä siihen rajautuvalle talousvyöhykkeelle. Merialuesuunnittelun toisen kierroksen (2022–2027) ja päivitettävän merialuesuunnitelman (2026) perusteena on yhä kiihtyvä paine merialueiden käyttämiseen ja siten tilannekuvan kirkastamiseen. Päivitetyllä suunnitelmalla vastataan uusiin ja jatkuvasti päivittyviin kansainvälisiin ja kansallisiin tavoitekuviin ja merellisten sektoreiden kehitysnäkymiin.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Aluesuunnittelun vastuualueella järjestämme noin 1,5 kuukauden välein säännöllistä etäyhteydellä pidettävää ajankohtaispalaveria kuntakaavoittajille, jossa annamme ajankohtaistietoa, edistämme parhaiden käytäntöjen leviämistä ja kokoamme havaintoja Lapin tilanteesta.

Painopisteiden toteutuminen hankkeissa

	New North	Tuulivoima- selvitys 2	Sea2land	eMSP	MSP green	MSP2
Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä	X	-	X	X	X	X
Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat	-	-				
Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen	X	X	X	X	X	X
Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen	X	X	X	X	X	X

Hallinto ja talous

Hallinto ja talous -vastualueen tehtävänä on varmistaa ja kehittää yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon toimivuutta. Tavoitteena on tehokas sisäisten palveluiden tuottaminen hyödyntäen tarvittaessa ulkoisia palveluja. Hallinto- ja taloustiimi myös hallinnoi ja vastaa eri ohjelmien arviomäärärahoista ja niiden maksatuksista.

Hallinto ja talous -vastualueen tavoitteena on tulevana vuonna jatkaa vuonna 2022 käynnistettyä hallinnon ja talouden toimintamallien, prosessien ja ohjeistusten päivittämistä. Talouden ja toiminnan suunnittelusta ja raportoinnista pyritään tekemään entistä säännöllisempää ja selkeämpää. Johtamisen tueksi luottamushenkilöiden tiedonsaantia parannetaan ja riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan toimintamalleja kehitetään edelleen. Vastualueen tehtävänä on koordinoita ja edistää liiton työhyvinvointia, minkä osalta olemme liitossa tunnistanee ja sopineet toimista vuodelle 2023 niiden edistämiseksi.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Kansainvälisen toimintaympäristön muuttuminen ja EU-ohjelmakauden vaihtumisen vaikuttaa myös maksatustehtäviin. Hallinnon vastuualue hallinnoi vastaa eri ohjelmien arviomäärärahoista ja niiden maksatuksista. Vuosi 2023 on maksatusten osalta kiireinen, kun yhtä aikaa hoidetaan edellisen ohjelmakauden maksatuksia ja opetellaan uuden ohjelmakauden mukaisia uusia tukikelpoisuusasetuksia ja yksinkertaistettuja maksatusmalleja. Pitkällä tähtäimellä resurssitarve vähentyy, mutta ohjelmakausien taite muodostaa resurssien osalta haasteen.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan uuden **Kolarctic CBC -ohjelman** valmistelu keskeytettiin ja työ tulevana vuosina hankkeiden päättämiseen ja nykyisen ohjelman sulkemiseen.

Hallintojohtaja koordinoi Lapin liiton **kansainvälisiä kahdenvälisiä suhteita** yhteistyössä maakuntajohtajan kanssa. Sopimusten puitteissa pyritään sopimaan yhteisistä toimintalinjoista aluekehityksen kannalta merkittävässä kysymyksissä. Sopimukset sisältävät yhteistyötä aluepolitiikan, kuljetus- ja liikenneyhteyksien, koulutuksen, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan, kulttuurin ja perinteiden aloilla sekä yhteisen toiminnan tulevaisuudessa arktisissa asioissa. Pohjois-Kalotin alueen yhteistyön tiivistämiseksi aloitetaan keskustelut kahdenvälisten suhteiden tiivistämisestä myös muiden kuin Tromssa-Finnmarkin maakuntien kanssa.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa Lapin liiton johtamisjärjestelmää. Jatkamme vuoden 2022 käynnistämäämme riskienhallinnan tilan kartoittamista ja kehittämistä. Panostamme sisäisen valvonnan toimintamallien uudistamiseen ja riskienhallinnan prosessien tehostamiseen. Päivitämme tarvittavilta osin tietosuojan ja -turvan toimintamallit ja ohjeistukset sekä otamme käyttöön whistlerblow-direktiivin edellyttämät toimintamallit.

Viraston vuosisuunnittelun ja raportoinnin kehittäminen on käynnistynyt menneenä vuonna. Olemme laatineet viraston strategian vuoden 2022 aikana henkilöstön kanssa ja se on valtuuston hyväksyttävänä marraskuussa 2022. Lisäksi olemme päivittäneet liiton hallintosäännön ja perussopimuksen vastaamaan tämän päivän toimintaa ja tehneet lainsäädännön edellyttämät muutokset. Vuonna 2023 jatkamme hallinnon toimintamallien ja ohjeistusten kehittämistä tavoitteena terävöittää talouden ja toiminnan raportointia ja tehdä siitä entistä kiinteämpi osa liiton johtamista.

Hallinnon vastuualueen tavoitteena on tehokkaiden sisäisten palvelujen tuottaminen ja ulkoisten palvelujen hyödyntäminen. **Tietojärjestelmien kehittämisellä** pyrimme tehostamaan sisäisiä palveluja. Tavoitteen toteuttamiseksi vuoden 2023 aikana jatkamme asiakirjahallinnon sähköistämistä ja laajennamme sähköisen arkiston käyttöä. Johtamisen tukemiseksi ja luottamushenkilöiden tiedonsaannin ja osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi liitossa tavoitteena on käyttöönottaa sähköinen kokousjärjestelmä sekä kehittää asianhallinnan järjestelmää päätöksenteon avoimuuden parantamiseksi. Vuoden 2023 aikana tulee myös arvioitavaksi palkkausjärjestelmän kilpailuttaminen.

Vuoden 2022 aikana olemme yhdessä henkilöstön kanssa tunnistaneet ja keränneet ehdotuksia **työhyvinvoinnin kehittämiseksi**. Otamme ensi vuoden aikana käyttöön työsuuhdepolkupyöräedun. Hallituksen päätöksen mukaisesti, edistämme Hallituskadun toimitilojen myyntiä ja sen myötä käynnistämme mahdollisten tilatarpeiden kartoittamisen. Työhyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja seuraamiseksi toteutamme jatkossa työhyvinvointikysely vuosittain, mikä edellyttää kyselyn suunnittelun ja toteuttamisen tulevana vuonna. Lisäksi päivitämme liiton henkilöstöhallinnon ohjeistuksia (mm. henkilöstö- ja tasa-arvosuunnitelma) tarvittavilta osin.

Toiminta ja tavoitteet 2023 läpileikkaavissa toiminnoissa

Viestintä

“Lapin liitto on vaikuttava kehittämisen kumppani. Vauhditamme vastuullisesti koko Lapin menestystä.” Suunnitellulla viestinnällä tuemme Lapin liiton vision saavuttamista.

Lapin liiton viestintä on avointa, luotettavaa ja vaikuttavaa. Viestinnän tehtävä Lapin liitossa on muun muassa havainnoida toimintaympäristöä, tukea organisaation ja sen omistajakuntien viestintävalmiuksia, kehittää viestinnän prosesseja ja koordinoita viestinnän kokonaisuutta sekä tuottaa sisältöä eri kanaviin.

Viestinnässä teemme tiivistä yhteistyötä lappilaisten kumppaneidemme kanssa sekä yli maakunta- ja valtiorajojen. Kaikessa viestinnässämme näkyy Lappi-brändi ja Lapin liiton arvot: aitous, rohkeus, vastuullisuus ja osaaminen.

Lapin liiton toimintasuunnitelmassa tiivistämme mikä on keskeistä maakuntaliiton toiminnassa tulevana vuonna. Tämä määrittelee myös viestinnän painopisteet ja panostukset vuodelle 2023. Perusviestinnän lisäksi vuoden aikana tulee aina ennakoimattomia tilanteita, joille on jätetty liikkumatilaa suunnitelmassa.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Tarvitsemme kotimaisten kumppaneiden lisäksi hyviä kansainvälisiä yhteistyötahoja, joiden kanssa meillä on yhteisiä edunajamisasioita ja mahdollisuuksia hakea isojen eurooppalaisten aloitteiden rahoituksia.

Lapin liitto tukee vaikuttavalla viestinnällä ja asiantuntijoiden viestintäosaamisella aluekehityksen kansainvälistä yhteistyötä. Vaikutamme Lapin puolesta kansainvälisillä areenoilla.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat

Lapin liiton viestintä tukee vahvasti lappilaisia veto- ja pitovoimaan tähtääviä hankkeita ja hanketoimijoiden viestintäosaamista. Lappi-brändin päivittäminen aloitetaan vuonna 2023.

Jokainen lapinliittolainen luo kuvaa organisaatiosta ja myös maakunnasta missä työskentelemme.

Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakausi Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 käynnistyi vuoden 2022 lopulla. Painopisteenä rahoituksessa ovat innovaatiot sekä energiatehokkuus ja kiertotalous. Aluekehitysrahaston tavoitteena on alueellisten kehityserojen tasaaminen. EU:n aluekehitysrahaston merkitys on Lapille suuri. Muuta kehittämisrahaa alueellemme tulee merkittävästi vähemmän kuin Etelä- ja Länsi-Suomen kasvukeskuksiin. Vaikuttavalla aluekehitysresurssien kohdistamisella on saatu aikaan hyviä ja kestäviä tuloksia, joita jaamme mielellään viestinnällä.

Hyvästä kehityksestä huolimatta alueelliset erot Suomen eri alueiden välillä eivät ole hävinneet. Lapin erityispiirteet, kuten pitkät etäisyydet ja harva asutus haastavat aluetta, samaan aikaan kuin ilmastomuutoksen merkit näkyvät jo. Aluekehittämisen haasteet ovat samankaltaisia Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen kanssa. Yhteinen viestintä ja tiedottaminen aluekehitysresurssien merkityksestä ja niillä saaduista tuloksista sekä suuralueen yhteisiin teemoihin liittyvä uuteen hallitusohjelmaan vaikuttaminen on yksi alueen maakuntaliittojen viestinnällisistä painopisteistä. Lapin kestävä tulevaisuus tehdään yhdessä.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Osaavasta työvoimasta on pulaa monilla aloilla Suomessa, myös Lapissa. Työtehtävän ja palkan lisäksi merkitystä työntekijöiden veto- ja pitovoimaan on myös työpaikan ja paikkakunnan imagolla, työpaikan ilmapiirillä ja työnhyvinvoinnilla. Tähän voidaan vaikuttaa monilla tavoin, joista kaksi keskeistä asiaa ovat vuorovaikutteinen organisaatioviestintä ja työhyvinvoinnin kasvattaminen.

Vuonna 2022 tehdyn sidosryhmäkyselyn mukaan Lapin liitto voisi parhaiten tukea kuntien viestintää ja viestintäosaamista yhteisen edunvalvontaviestinnän lisäksi kuntakohtaisella sparrauksella, yhteisillä alustoilla ja viestintäkoulutuksilla. Tämä on otettu huomioon viestinnän painopisteissä vuodelle 2023. Koordinoitua vertaiskoulutusta Lapin kuntien viestintäverkoston kautta jatketaan ja lisäksi kuntien viestijöille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää osaamista pienemmissä ryhmissä. Vuonna 2023 on edessä laajempi Lapin valmiusharjoitus, missä pääsemme testaamaan vuosien 2020–2022 kriisiviestintäkoulutusten oppeja.

Kansainvälinen toiminta

Lapin liiton kansainvälisen toiminnan strategian mukaisina tavoitteina on Lapin elinkeinoelämän, logistiikan ja osaamisen tukeminen sekä yhteistyösuhteiden ja –rakenteiden ylläpitäminen, vahvistaminen ja uusien avaaminen.

Venäjän aloittaman hyökkäyssodan johdosta yhteistyösuhteet ja –rakenteet venäläisten toimijoiden kanssa on jäädytetty toistaiseksi. Pohjoisen foorumin jäsenyydestä irtaudutaan toistaiseksi.

Kansainvälinen toiminta on Lapin liitossa läpileikkaava kokonaisuus, jota tehdään kaikilla vastuualueilla.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto ajaa Itä- ja Pohjois-Suomen (IP), eli Etelä-Savon, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Lapin, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon maakuntien etuja Brysselissä. Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto edistää IP-alueen kansainvälistymistä ja osaamisen tunnettuisuutta EU:ssa, aluekehityksen painopisteitä ja rakennerahastokauden ohjelman toteutusta vaikuttamalla mm. EU-rahoitusmahdollisuuksiin. EU-toimiston toiminnassa painottuu proaktiivisuus ja toimenpide-ehdotukset sekä niiden koordinointi. Toimisto täydentää maakuntien liittojen edunajamistyötä välittämällä alueen näkemyksiä Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja muiden keskeisten toimijoiden tietoon. Toiminnan painopisteiden määrittämisessä EU-toimisto nojautuu johtoryhmän kanssa käytävään säännölliseen vuoropuheluun. Lapin liitosta toimiston johtoryhmän jäsenenä on maakuntajohtaja.

Itä- ja Pohjois-Suomen keskeinen tavoite EU-koheesioedunvalvonnassa on harvaan asuttujen alueiden erityiskorvauksen säilyminen ja muu IP-alueen rahoituksen turvaaminen myös tulevaisuudessa. Itä- ja Pohjois-Suomen edunvalvontaa tehdään tiiviissä yhteistyössä NSPA-verkoston kanssa. Pääpaino on koheesioedunvalvonnassa, mutta myös muiden teemojen nosto on tärkeää. Vuonna 2022 DG Reformin teknisen tuen rahoituksella käynnistynyt OECD:n jatkotutkimus NSPA-alueelle toimeenpannaan pääasiassa vuoden 2023 aikana.

EU-toimiston painopisteet vuonna 2023 ovat:

- Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien edunajaminen ja näkyvyyden edistäminen EU-instituutioiden suuntaan;
- EU: tulevan alue- ja rakennepolitiikan seuranta ja vaikuttaminen sen sisältöihin (EU kontekstissa käytössä myös termi koheesio politiikka);
- DG Reformin ja OECD:n kanssa yhteistoiminnassa tehtävä kaksivuotinen tutkimushanke;
- NSPA-yhteistyön ja vaikuttamisen vahvistaminen ja kehittäminen harvaan asuttujen ja syrjäisten alueiden edunajamisen näkökulmasta; NSPA-verkoston puheenjohtajuus;
- IP:n aluepolitiikan keskeisten politiikka-alueiden seuranta ja edistäminen (ÄES, liikenneverkkojen kehittäminen, ilmastopolitiikka, metsäpolitiikka, TKI, digitaalisuus ja maatalouspolitiikka soveltuvien osin);
- IP-alueen maakuntien edunajamista ja kehittämistyötä palvelevan tiedon tuottaminen, analysointi sekä toimenpide-ehdotusten tekeminen;

- toimintamallien kehittäminen;
- Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston 25-vuotisjuhlatilaisuuden järjestäminen ja sen linkittäminen alueen edunajamisteemoihin;
- Suomen eduskuntavaalien jälkeisen hallitusohjelmavaikuttamisen tukeminen EU – näkökulmasta. Erityisesti alue- ja rakennepoliitiikan työryhmän (ARP) ja metsäryhmän työskentelyn tukemana; sekä
- valmistautuminen vuoden 2024 Euroopan parlamentin vaaleihin.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston toimintasuunnitelma hyväksytään vuosittain toimiston johtoryhmässä.

Lapin liitto osallistuu aktiivisesti **Barentsin alueen multilateraaliseen yhteistyöhön** Barentsin alueneuvoston ja -komitean jäsenenä. Venäjän Ukrainaan käynnistämän hyökkäyssodan seurauksena Venäjän osallistuminen Barents-yhteistyöhön on jäädytetty ja toimintaa jatketaan Suomen, Ruotsin ja Norjan kesken. Barentsin alueen yhteistyön tavoitteet on kirjattu Barentsin strategiaan vuosille 2019–2023.

Pohjoiskalottiyhteistyötä tehdään pääasiassa Pohjoiskalotin neuvoston puitteissa Norjan ja Ruotsin pohjoisimpien maakuntien kanssa. Keskeisiä painopisteitä ovat aluepoliittinen yhteistyö, rajat ylittävän liikkuvuuden, työmarkkinoiden ja julkisten palveluiden tarjonnan edistäminen, ympäristöalan yhteistyö sekä kulttuuri- ja kansalaisten välinen yhteistyö valtioiden rajojen yli. Pohjoiskalotin neuvoston sihteeristö on toiminut Lapin liiton alaisuudessa vuodesta 2003 alkaen, mutta sihteeristön sijainnin päättää jokainen puheenjohtajamaakunta erikseen. Nordlannin maakunta toimii neuvoston puheenjohtajana 2023-2024.

Pohjoiskalotin neuvoston ja sen alaisen valmisteluryhmän (vastaa hallitusta) hallinnollisista palveluista, kokousjärjestelyistä ja kokousasiakirjoista vastaa Pohjoiskalotin neuvoston pääsihteeri. Hän seuraa myös toimintasuunnitelmien toimeenpanoa ja valvoo neuvoston rahoittamaa hanketoimintaa. Valmisteluryhmän alaisuudessa ja pääsihteerin koordinoimina toimivat **Ruotsi-Suomi-Norja Rajaneuvonnan** toimipisteet Torniossa ja Storfjordissa. Neuvoston alaisuudessa toimii lisäksi ympäristö- ja luonnonsuojeluviranomaisten yhteistyöverkosto, Pohjoiskalotin ympäristöneuvosto. Pääsihteeri vastaa toimintojen raportoinnista Pohjoismaiselle ministerineuvostolle, joka on Pohjoiskalotti- ja rajaneuvontayhteistyön pääasiallinen rahoittaja, sekä muille rahoittajille.

Alueiden välistä yhteistyötä tehdään myös **pohjoisten harvaanasuttujen alueiden NSPA-verkostossa**, jota alueiden Brysselin toimistot ylläpitävät. Suomesta verkostossa ovat mukana Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat, Ruotsista Norrbottenin, Västerbottenin, Jämtland Härjedalenin, sekä Västernorrlandin läänit ja Norjasta Tromssa-Finnmarkin ja Nordlannin maakunnat. Vuosina 2023-2024 Lappi toimii NSPA verkoston puheenjohtajana.

Lapin liitolla on **kahdenvälinen yhteistyösopimus** Norjan Tromssa-Finnmarkin maakunnan kanssa. Sopimusten puitteissa pyritään sopimaan yhteisistä toimintalinjoista aluekehityksen kannalta merkittävässä kysymyksissä. Sopimukset sisältävät yhteistyötä aluepolitiikan, kuljetus- ja

liikenneyhteyksien, koulutuksen, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan, kulttuurin ja perinteiden aloilla sekä yhteisen toiminnan tulevaisuudessa arktisissa asioissa.

Pohjois-Kalotin alueen yhteistyön tiivistämiseksi aloitetaan keskustelut kahdenvälisten suhteiden tiivistämisestä myös muiden kuin Tromssa-Finnmarkin maakuntien kanssa.

Lappi on tehnyt jo kymmenen vuotta yhteistyötä Madridista luoteeseen oleva Castilla y Leónin maakunnan kanssa. Myös Castilla y Leónilla on mineraaleja, metsää ja matkailua sekä harva asutus, kuten Lapilla. Ilmastonmuutos haastaa olosuhteet niin kuivalla ylängöllä kuin arktisella alueella.

Vallitsevasta geopoliittisesta tilanteesta johtuen Kiina-yhteistyötä ei ole toistaiseksi aktiivisesti edistetty. Lapilla on Kiinassa kolme ystävyysmaakuntaa; Heilongjan, Sichuan ja Hubei.

Lapin liitto valmistautuu liittymään **Perifeeristen merellisten alueiden liittoon CPMR** vuoden 2023 alussa. CPMR on kaikkiaan 24 maassa toimiva 150 alueen välinen kansainvälinen yhteistyöjärjestö, joka jakaantuu kuuteen alueelliseen komissioon. Itämeren komission muodostavat järjestön jäsenalueet Itämeren alueelta Suomesta, Ruotsista, Saksasta ja Virosta. Itämeren komission hallituksen puheenjohtajana toimii Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntahallituksen jäsen Jari Nahkanen.

CPMR on eräs vaikutusvaltaisimmista alueellisista organisaatioista Brysselissä. Pääsihteeristö on erittäin verkostoitunut EU:n päätöksentekijöihin ja valmistelijoihin. Järjestö kerää ennakoivaa tietoa EU:sta ja vaikuttaa sen politiikkaratkaisuihin. Se kirjoittaa ja julkaisee jäsenalueita hyödyttäviä analyysyjä ja lobbaa niitä tehokkaasti.

Järjestön tavoitteena on lisätä alueiden osallistumista EU:n integraatiosta käytävään keskusteluun ja vähentää kilpailukykyeroja EU:n keskeisten seutujen ja perifeeristen seutujen välillä. Järjestön toimialoja ovat EU:n aluekehityspolitiikka, saavutettavuuteen ja maahanmuuttoon liittyvät kysymykset, meri- ja kalastuspolitiikka sekä energiapolitiikka.

Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025

Yleisperustelut

Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen vuonna 2023 verrattuna vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon on lähellä neutraalia. Sote-uudistus kuitenkin tekee vuodesta 2023 historiallisen. (VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, 8.). Vuonna 2021 maakuntien liittojen ja koulutuskuntayhtymien vuosikatteen ja tulokset heikkenivät selvästi ja maakuntaliittojen tulos jäi kokonaisuudessaan lievästi negatiiviseksi (VM Kuntatalousohjelma 2023, 26). Tuloksen negatiivisuutta selittää se, että toimintatuotot eivät juuri kasvaneet, mutta toimintakulut kasvoivat selvästi. Tämä trendi jatkuu myös vuonna 2023. Koronapandemian vaikutukset sen sijaan alkavat olla ohi ensi vuonna, mutta matkustamista harkittaneen jatkossakin tarkemmin, ja osa kokouksista tullaan pitämään hybridikokouksina myös tulevaisuudessa. Vuonna 2023 isoja haasteita ovat Ukrainan sota ja sen vaikutukset mm. sähkön ja polttoaineiden hintaan sekä yleiseen kulutukseen.

Uudet kunnalliset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2022-30.4.2025. Kolmivuotisen sopimuskauden seuraavien vuosien korotukset tulevat olemaan vähintään 1,9 %. Palkankorotusten vaikutus budjettiin tulee olemaan vuonna 2023 noin 50 000 €.

Lapin liiton talouteen vaikuttaa myös pelastuslaitoksen siirtyminen hyvinvointialueelle. Lapin pelastuslaitos siirtyy Lapin hyvinvointialueelle 1.1.2023. Liitolla on pelastuslaitoksen kanssa useita yhteisiä tietojärjestelmiä (esim. Dynasty-asianhallintajärjestelmä), joiden osalta kustannukset on aiemmin jaettu puoliiksi. Lisäkustannuksia tulee myös palkka- ja taloushallinnon järjestelmistä. Lisäkustannuksia tulee myös aiheuttamaan järjestelmäkustannukset pelastuslaitoksen tilipäätöksen laatimisen osalta.

Tulevalle vuodelle ei esitetä korotuksia maksuosuuksiin.

Talousarvion rakenne ja sitovuus

Liiton talousarvio on laadittu kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Toimintasuunnitelmassa on esitetty Lapin liiton toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi eri tulosalueille osoitetut henkilöstö- ja talousresurssit. Lapin liiton talousarvio jakautuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan. Lapin liitossa ei ole vuoden 2023 tiedossa investointeja, minkä vuoksi investointi- ja rahoitusosaa ei ole talousarvioon sisällytetty. Käyttötalousosasta ilmenee koko liiton toiminnan kustannusrakenne pääluokittain ja se on esitetty myös vastuualueittain. Tuloslaskelmaosassa on kokonaistaloudellinen laskelma, joka osoittaa tulo-rahoituksen riittävyyden palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Talousarviossa nimetään tilivelvolliset viranhaltijat vastualueittain. Vastualuejohtajat ovat tilivelvollisia kustannuspaikkojensa osalta.

Tilikauden tunnusluvut

Lapin liiton vuoden 2023 budjetti on 3 247 870 €, josta kuntarahoituksen osuus on 2 631 100 €. Muut tulot tulevat FEM2023-tapahtumasta, työterveyshuollon korvauksesta, autopaikkojen vuokratuotoista, sisäisistä palvelumaksuista sekä muutamilta alueen organisaatiolta saatavasta tuesta Brysselissä sijaitsevan Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston ylläpitoon.

Lapin liiton budjetti vuonna 2023 on 3 247 870 €.

Henkilöstökulut ovat 1 854 427 €, mikä on hieman vähemmän kuin edellisenä vuotena, johtuen silloin tapahtuneista henkilöstömuutoksista. Muita menoja kasvattaa FEM-tapahtuma noin 400 000 eurolla.

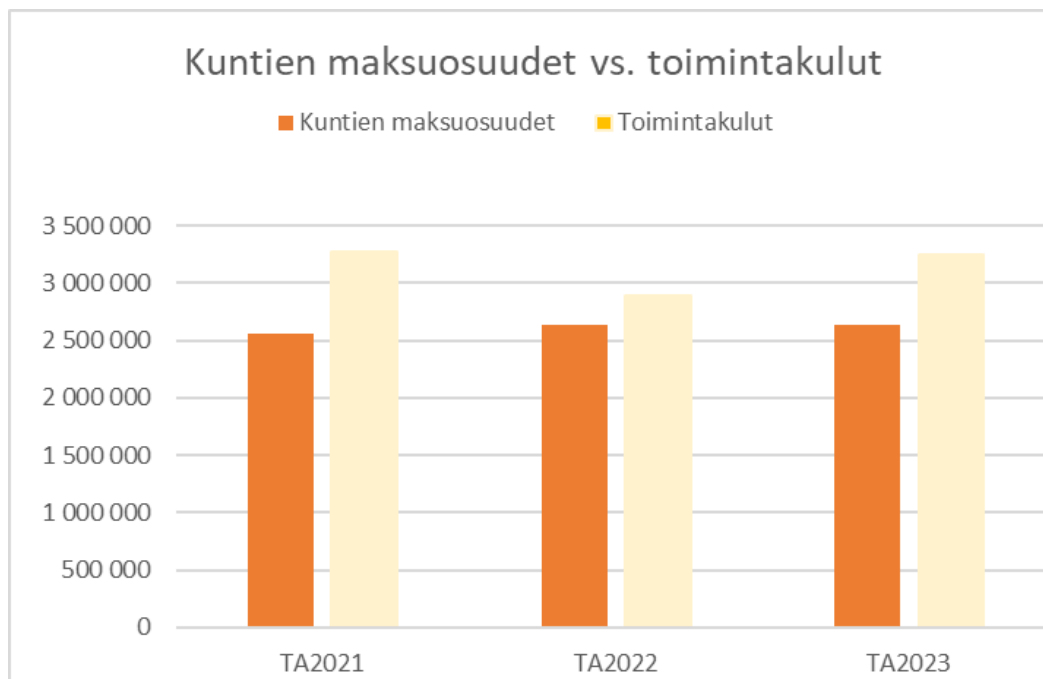
TALOUSARVIO 2023 JA TALOUSSUUNNITELMAT 2024 -2025

	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintatuotot			
Kuntien maksuosuudet	2 631 100	2 794 347	2 680 083
Muut toimintatuotot	616 770	104 000	660 000
Toimintatuotot yhteensä	3 247 870	2 898 347	3 340 083
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	1 854 427	1 947 347	1 957 083
Palvelujen ostot	1 218 125	780 000	1 206 000
Aineet ja tarvikkeet	48 868	46 000	49 000
Vuokrat ja muut kulut	126 450	125 000	128 000
Toimintakulut yhteensä	3 247 870	2 898 347	3 340 083

TALOUSARVIO 2023 VASTUUALUEITTAIN

	Yhteensä €	LM-hallinto	Maakunta-johtaja ja viestintä	Hallinto ja talous	Kehittäminen ja rahoitus	Alue-suunnittelu	Vaikuttaminen ja FEM 2023	TYP
Toimintatuotot								
Kuntien maksuosuudet	2 631 100	201 382	328 647	739 419	371 896	530 732	375 919	83 105
Alijäämä/ylijäämä								
Muut toimintatuotot	616 770	26 000		34 000			556 770	
Toimintatuotot yhteensä	3 247 870	227 382	328 647	773 419	371 896	530 732	932 689	83 105
Toimintakulut								
Henkilöstökulut	1 854 427	72 488	256 429	411 447	312 405	362 597	368 863	70 198
Palvelujen ostot	1 218 125	151 394	68 400	255 502	52 352	152 512	529 676	8 289
Aineet ja tarvikkeet	48 868	1 900	728	11 360	2 700	11 473	20 400	307
Vuokrat ja muut kulut	126 450	1 600	3 090	95 109	4 440	4 150	13 750	4 311
Toimintakulut yhteensä	3 247 870	227 382	328 647	773 418	371 897	530 732	932 689	83 105

BUDJETTIMUUTOKSET 2021 - 2023

	TA2021	TA2022	TA2023
Toimintatuotot			
Kuntien maksuosuudet	2 554 466	2 631 100	2 631 100
Muut toimintatuotot	714 496	104 000	616 770
Toimintatuotot yhteensä	3 268 962	2 735 100	3 247 870
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	1 921 499	1 928 018	1 854 427
Palvelujen ostot	1 186 241	787 035	1 218 125
Aineet ja tarvikkeet	39 236	46 039	48 868
Vuokrat ja muut kulut	121 986	121 350	126 450
Toimintakulut yhteensä	3 268 962	2 882 442	3 247 870

Henkilöstö

Lapin liiton asiantunteva ja aito työyhteisö koostuu maakunnan kehittämisen vahvoista osaajista. Osaavat ja aikaansaavat ihmiset ovat virastomme perusta. Saamme tehdä työtä omilla persoonillamme, teemme työtämme tietoon perustuen ja päivitämme osaamistamme.

Lapin liitossa on joulukuun 2022 alussa yhteensä 57 työntekijää, joista vakinaisia 39 ja määräaikaisia 18. Henkilöstömäärä pysyy talousarviovuonna 2023 edellisvuoden tasolla. Vuoden aikana henkilöstön määrä voi muuttua käynnistyvien tai päättyvien hankkeiden myötä. Henkilöstöstä ei ole odotettavissa siirtymisiä eläkkeelle.

Käytännön työtä Lapin liitossa tehdään neljässä, vastuualuejohtajien koordinoimassa tiimissä. Lisäksi maakuntajohtajan alaisuudessa toimii viestintäpäällikkö sekä arktinen asiantuntija.

- alueidenkäyttö ja ympäristö: yhteensä 5 henkilöä, joista kaikki ovat vakinaisia.
- hallinto ja talous: yhteensä 15 henkilöä, joista 13 ovat vakinaisia ja 2 ovat määräaikaisia.
- kehittäminen ja rahoitus: yhteensä 21 henkilöä, joista vakinaisia 13 ja määräaikaisia 8. Vakinaisista rahoitusohjelmien rahoituksella työskentelee 9.
- vaikuttaminen: yhteensä 13 henkilöä, joista vakinaisia 6 ja hankkeissa 7 määräaikaista.

Lapin liitossa työskentelee Kolarctic CBC -ohjelmassa seitsemän henkilöä, joista viisi toistaiseksi voimassa olevassa työ- tai virkasuhteessa ja kaksi määräaikaisessa työsuhteessa. Lapin liitto toimii ohjelman hallintoviranomaisena. Euroopan komissio ilmoitti keskeyttävänsä yhteistyön Venäjän federaation kanssa CBC-ohjelmissa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Samalla tulevan Kolarctic-ohjelman valmistelu keskeytettiin. Ohjelmien valmistelun keskeydyttyä työ Kolarctic-ohjelmassa keskittyy hankkeiden päättämiseen ja ohjelman sulkemiseen. Ohjelmassa työskentelevien henkilöiden työtehtävien on arvioitu päättyvän asteittain vuosien 2023–2025 aikana, minkä johdosta yt-neuvottelujen tarve tullaan arvioimaan vuoden 2023 aikana.

Lapin liiton yksi strategisista painopisteistä on sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen. Painopistettä toteutetaan vastuualueiden määrittelemien tavoitteiden kautta. Vuoden 2022 rekrytointien perusteella Lapin liitto on houkutteleva työnantaja. Pyrimme jatkuvasti kehittämään rekrytointin toimintamalleja sekä panostamaan henkilöstöme työhyvinvointiin positiiviseen työnantajaimagon säilyttämiseksi.

Käynnistimme vuoden 2022 keväällä tehtävien vaativuuden arviointiprosessin (TVA-prosessin), jonka tavoitteena on luoda nykyistä läpinäkyvämpi, oikeudenmukaisempi ja joustavampi palkkausjärjestelmä sekä selkeämpi palkanmääräytymisprosessi. Jatkamme TVA-prosessin toteuttamista ja tavoitteena on saada uusi palkkausjärjestelmä käyttöön vuoden 2023 kevätpuolella.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Lapin liiton vastualueet ovat arvioineet toimintaympäristön muutoksia ja tavoitteisiin liittyviä riskejä.

Lapin liiton toimintaympäristö on suuressa muutoksessa muun muassa sote-uudistuksen, talouden epävarmuuden ja kuntien taloustilanteen vuoksi. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on nostanut energian- ja raaka-aineiden hintoja sekä muuttanut monilta osin toiminnan painopistettä huoltovarmuuskysymyksiin. Myös Lapin liiton tulee varautua näihin toimintaympäristön muutoksiin ja kehittää toimintaansa osana muuttuvaa ympäristöä.

Lapin liiton toimintaan ja kustannuksiin vaikuttaa pelastuslaitoksen siirtyminen hyvinvointialueelle. Olemme syksyn 2022 aikana kartoittaneet järjestelmäkustannuksista aiheutuvia kuluja. Selvitystyöstä huolimatta siirtoon liittyy toistaiseksi epävarmuustekijöitä, joiden vaikutus liiton talouteen tullee selviämään vasta kevään 2023 aikana.

Lapin liiton yhtenä haasteena on osaavaan henkilöstön riittävyys. Huomioitavaa on myös, että eri toimijat kilpailevat samoista osaavista henkilöresursseista. Myös tämän vuoksi liiton kilpailukykyyn vetovoimaisena työnantajana on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Aluesuunnittelun vastuualueella yhtäaikaisten tarpeet maakuntakaavojen päivittämiselle, liikennejärjestelmätyn edistämiseksi, tuulivoimaselvityksen jatkamiselle aiheuttavat haasteen henkilöressurssien riittävyydelle. Lisäressurssien tarve kuntien mahdollisten uusien tarpeiden esim. vaihemaakuntakaavoista kaivoshankkeiden osalta arvioidaan hallituksen toimesta erikseen.

Kehittäminen ja rahoitus -vastuualueen sekä hallinto ja talous –vastuualueen osalta rahoitusohjelmien ohjelmakausien päällekkäisyys sekä uuden rahoitusvälineen, Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF), toimeenpanon käynnistyminen aiheuttavat haasteita resurssien riittävyydelle. Aiemmasta ohjelmasta rahoitettujen hankkeiden toteuttaminen päättyi vuoden 2023 lopussa, vuoden 2024 aikana käsitellään vielä loppuraportteja ja -maksatuksia. Uuden ohjelmakauden kansallinen Uudistuva ja Osaava Suomi - Suomen alue- ja rakennepoliittinen ohjelma vuosille 2021-2027 sisältää paljon sellaisia muutoksia, jotka lisäävät rahoittajien hallinnollisia tehtäviä samalla, kun on välttämätöntä panostaa rahoitusta hakevien aktivointiin ja ohjaukseen. Uuden ohjelmakauden ohjelman hallintoon tarkoitettun teknisen tuen määrä on riittämätön suhteessa välittävälle toimielimille asetettuihin vaatimuksiin. Vuoden 2022 lopussa käyttöön otettua uuden ohjelmakauden teknistä tukea joudutaan käyttämään etupainotteisesti, joten ohjelmakauden loppupuolella on varauduttava lisärahoitukseen.

Vaikuttamisen vastuualueen puolella henkilöressurit ovat myös ohuet, eikä sijaisjärjestelyjä ole ollut mahdollista toteuttaa nimettyjen sijaisten kautta. Osaan vakituisistakin tehtävänimikkeistä ei ole edes nimetty sijaisia, vaan mahdollisen poissaolon sattuessa tehtävät jaetaan tiimin jäsenten kesken. Vuoden 2022 aikana tiimin kunta-asiantuntijan tehtävää sijaistettiin 50 % sijaisuudella 8 kuukauden ajan ennen varsinaista rekrytointia. Myös kehittämisspäällikön tehtävät opinto- ja myöhemmin työvapaan ajalta on jaettu tiimin jäsenten ja osin myös Kehittäminen ja rahoitus - vastuualueen kesken. Vuoden 2023 osalta tilanteen odotetaan onneksi palaavan ns. ennalleen.

Taloudellisten riskien osalta Vaikuttamisen vastuualueen puolella vuonna 2023 toteutettava 14th Fennoscandian Exploration and Mining FEM 2023 -konferenssi sisältää koronavuosien jälkeen taloudellisen riskin siinä mielessä, että edellinen live-konferenssi on toteutettu vuonna 2019. Perinteisesti tapahtuma on tavoittanut noin 1200 osallistujaa, nyt budjetoinnissa on lähdetty maltillisemmasta 1000 henkilön osallistujamäärästä. Tässä vaiheessa on mahdotonta ennustaa, mitä pandemian tai maailmanpoliittisen tilanteen osalta tapahtuu ensi vuoden aikana. Onneksi Lapin liiton kokonaistaloudellinen tilanne on hyvä, eikä tapahtuman odotusarvon alittava osallistujamäärä aiheuta liitolle ylitsepääsemätöntä taloudellista taakkaa. Itse tapahtuman jatkuvuudelle se kuitenkin voisi pahimmillaan olla hyvinkin kriittinen asia.

Jäsenkuntien maksuosuudet 2023

Nimi	Kunnallis- ja yhteisöverosuus 2021	%	Maksuosuus 2023 € (sis. TYP)	Maksuosuus 2022 € (sis. TYP)	Muutos € (2023-2022)
Enontekiö	6 145 580	0,88 %	23 232	22 997	235
Inari	26 634 932	3,83 %	100 686	98 076	2 610
Kemi	87 174 117	12,52 %	329 538	333 943	-4 405
Kemijärvi	26 736 833	3,84 %	101 071	102 550	-1 479
Keminmaa	34 817 275	5,00 %	131 617	133 861	-2 244
Kittilä	25 506 694	3,66 %	96 421	97 115	-694
Kolari	13 191 775	1,90 %	49 868	47 947	1 921
Muonio	9 639 120	1,38 %	36 438	35 781	657
Pelkosenniemi	3 773 636	0,54 %	14 265	13 648	617
Pello	11 829 237	1,70 %	44 717	44 139	578
Posio	9 705 503	1,39 %	36 689	37 570	-881
Ranua	9 778 664	1,40 %	36 966	37 836	-870
Rovaniemi	254 937 076	36,63 %	963 720	961 501	2 219
Salla	11 442 654	1,64 %	43 256	41 522	1 734
Savukoski	4 917 729	0,71 %	18 590	16 948	1 642
Simo	11 413 913	1,64 %	43 147	44 261	-1 114
Sodankylä	37 169 540	5,34 %	140 509	136 645	3 863
Tervola	9 614 910	1,38 %	36 347	37 130	-783
Tornio	84 965 571	12,21 %	321 189	324 346	-3 157
Utsjoki	4 320 415	0,62 %	16 332	16 347	-15
Ylitornio	12 301 026	1,77 %	46 501	46 937	-436
	696 016 200	100,00 %	2 631 100	2 631 100	0